

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัด
ปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ผู้วิจัย นางสุภาพ ผลาพิบูลย์ ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) อาจารย์ ดร. จำลอง นักพ็อน (2) รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ (3) อาจารย์
วิบูลย์ ตามสัญญา ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี (2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีและวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในทรรศนะของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ (3) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย บุคลากรในสถานประกอบการ จำนวน 222 คน และบุคลากรในสถานศึกษา จำนวน 90 คน รวม 312 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับในส่วนของสถานศึกษาเท่ากับ .96 และในส่วนของสถานประกอบการเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) สถานประกอบการและสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง (2) การเปรียบเทียบมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีและวิทยาลัยปทุมธานีในภาพรวมทุกด้านพบว่าไม่มีความแตกต่างกันยกเว้นการมีส่วนร่วมด้านบุคลากรทั้ง 2 ฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมที่สำคัญได้แก่ ขาดการวางแผนร่วมกัน ผู้บริหารขาดการเอาใจใส่และสนับสนุน หลักสูตรการฝึกอบรมไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ส่วนข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมที่สำคัญได้แก่ ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจังควรมีการวางแผนและกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม การจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี

**Thesis title: THE PARTICIPATION IN THE DUAL SYSTEM VOCATIONAL EDUCATION
MANAGEMENT OF ENTERPRISES IN PATHUM THANI PROVINCE WITH
PATHUMTHANI TECHNICAL COLLEGE**

Researcher: Mrs. Suparb Plapibul; **Degree:** Master of Education (Educational Administration);

Thesis advisor: (1) Dr. Jumlong Nugforn; (2) Dr. Kosol Meekhun, Associate Professor; (3) Mr. Vibul Tamsanya; **Academic year:** 2003

ABSTRACT

The purposes of this research were to (1) study the level of participation in dual system vocational education management of enterprises in Pathum Thani province with Pathumthani Technical College; (2) compare the level of participation in dual system vocational education management of enterprises in Pathum Thani province with Pathumthani Technical College in the opinion of sample group persons; and (3) study problems and recommendations to support participation in dual system vocational education management.

The sample of this research consisted of 312 persons from private enterprises in Pathum Thani province and Pathumthani Technical College. Volunteer method was used in selecting the sample. A five-scale questionnaire with reliability of .96 was used to collect data from Pathumthani Technical College and another five-scale questionnaire with reliability of .97 was used to collect data from private enterprises. Statistical procedures for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

Research findings were as follows: (1) The overall participation of private enterprises in the dual system vocational education management of Pathumthani Technical College was at the moderate level. (2) No significant difference was found between the opinions of private entrepreneurs and those of the College personnel regarding overall participation and participation in each aspect excepting the personnel aspect in which significant difference of opinions was found at the .05 level. (3) Main problems and obstacles were: the lack of participation in planning, lack of supports from the administrators, and the training programs being not relevant to the needs of private enterprises. Recommendations for enhancement of participation were: the administrators should give genuine supports; there should be joint efforts in planning and determination of operation; and monitoring and evaluation should be undertaken on a continuous basis.

Keywords: Participation, Vocational education, Dual system

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จอย่างดียิ่งจาก ดร. จำลอง นักพ่อน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะตลอดเวลาที่ทำการวิจัย และผู้วิจัยขอขอบคุณ ดร. งามอาจ โกมลมรรค หัวหน้างานวางแผนวิทยาลัยอาชีวศึกษาธนบุรี ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ รองอธิการบดีวิทยาลัยปทุมธานี อาจารย์วิบูลย์ ตามสัญญา ที่ปรึกษาร่วมครูอาจารย์วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี และบุคลากรของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ลักษณะ อนุภานนท์ อาจารย์ 2 ระดับ 7 วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ที่ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการวิเคราะห์ข้อมูล และนางสาวสาวลักษณะ ผลาพิบูลย์ บุตรสาว ที่ให้กำลังใจและดำเนินการพิมพ์เอกสารต่าง ๆ ตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ บิดามารดา และบูรพาจารย์ที่ได้ให้การศึกษาแก่ผู้วิจัย ตลอดทั้งผู้รวบรวมเรียบเรียงเอกสารที่ผู้วิจัยอ้างอิง ซึ่งปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่าน

สุภาพ ผลาพิบูลย์

พฤษภาคม 2546

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ของการวิจัย	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของประชาชนและชุมชน	8
แนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	9
ภารกิจ หน้าที่ และแนวนโยบายของกรมอาชีวศึกษาในการจัดการศึกษา ด้านวิชาชีพ	14
การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษา	25
การดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	49
ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี	59
ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคี	60
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70
สรุปผลการวิจัย	70
อภิปรายผล	75
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	87
ก. ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)	88
ข. แบบขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล	90
ค. หนังสือขอขอบคุณ	93
ง. หนังสืออนุญาต	96
จ. ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม	100
ฉ. แบบสอบถาม	103
ประวัติผู้วิจัย	111

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	แผนปฏิบัติการดำเนินงานระบบทวิภาคี สำนักงาน โครงการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี กรมอาชีวศึกษา	29
ตารางที่ 2.2	ข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ 2545	33
ตารางที่ 2.3	ข้อมูลจำนวนนักศึกษาทวิภาคีประจำปีการศึกษา 2545 จำแนกตามประเภทวิชา	34
ตารางที่ 4.1	สถานภาพของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีส่วนร่วมในการจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี	49
ตารางที่ 4.2	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี	51
ตารางที่ 4.3	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากร ในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์	52
ตารางที่ 4.4	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากร ในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ด้านการดำเนินงาน/ประสานงาน	53
ตารางที่ 4.5	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากร ในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ด้านบุคลากร	54
ตารางที่ 4.6	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากร ในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ด้านหลักสูตร	56
ตารางที่ 4.7	ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากร ในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ด้านการวัดประเมินผล	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.8 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากร ในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ด้านการติดตามผล	58
ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของบุคลากรในสถานประกอบการกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี	59
ตารางที่ 4.10 ปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีของฝ่ายวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี	60
ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีของฝ่ายวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี	63
ตารางที่ 4.12 ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของฝ่ายสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี	65
ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีของฝ่ายสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี	67

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา	21
ภาพที่ 2.2 แผนภูมิการบริหารสถานศึกษา กองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา และกองการศึกษาอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา	23
ภาพที่ 2.3 แผนภูมิแสดงข้อมูลจำนวนสถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี	38

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมือง ประกอบไปด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศชาติก็ย่อมทำได้โดยสะดวก รวดเร็ว” ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว” (พระบรมราชาโฆวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรง พระราชทานแก่ครูใหญ่โรงเรียนและนักเรียน ณ ศาลาศิวติศาลัย พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2530)

การศึกษาจึงเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศและเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา ทรัพยากรบุคคล ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม และการค้า จะเห็นได้จากการลงทุนสร้างโรงงานอุตสาหกรรมแขนงต่างๆ ในหลายพื้นที่ของประเทศ ทำให้ขาดแคลนทรัพยากรบุคคลทางวิชาชีพระดับต่างๆ จำเป็นต้องมีการวางแผนกำลังคนให้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับงานอาชีพ และพัฒนาการศึกษาด้านอาชีวศึกษาทุกระดับการศึกษาให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535:1) และ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายปรับแผนการจัดการศึกษาวิชาชีพ โดยร่วมมือกับภาค เอกชนให้มากขึ้น เพื่อประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีในการสนองความต้องการซึ่งกัน และกัน โดยร่วมกันกำหนดนโยบายวางแผน และการจัดการศึกษา ฝึกอบรมให้สอดคล้องกับภาวะ ความต้องการของตลาดแรงงาน (พินิจ, 2529 : 26)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 9 เรื่องการ จัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ได้ยึดหลักการมีเอกภาพด้านนโยบาย การกระจาย อำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ระดมทรัพยากรจาก แหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ดังนั้นการจัดอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพตาม หมวด 3 มาตรา 20 และหมวด 4 มาตรา 29 ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงให้สถานศึกษาร่วม

กับสถานประกอบการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยมีการระดมทรัพยากรและการลงทุนทั้งจากรัฐ และสถานประกอบการมาใช้ในการจัดการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น เพื่อพัฒนา บุคคลและชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในปัจจุบัน

อนึ่ง รัฐบาลได้ดำเนินการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) เป็นแผนแม่บทในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีความ เป็นอยู่ดี มีสุขทั่วหน้า กรมอาชีวศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านการศึกษาวิชาชีพของภาครัฐ จึงมีหน้าที่จัดการศึกษาและการฝึกวิชาชีพให้แก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชน ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพสาขาต่าง ๆ สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความต้องการของตลาดแรงงาน และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ซึ่งมีความจำเป็น ต้องให้นักเรียน นักศึกษา ได้ฝึกภาคปฏิบัติจนเกิดทักษะและความชำนาญในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมอาชีวศึกษา 2541 : 34)

ปัจจุบันการศึกษาวินิจฉัยในระดับอาชีวศึกษาเป็นที่นิยมและต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน นักศึกษาเป็นอย่างมาก ทำให้รัฐต้องเพิ่มทรัพยากรในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นทั้งการ เรียนภาคทฤษฎีและการฝึกภาคปฏิบัติ ซึ่งการฝึกภาคปฏิบัติอาจจะฝึกในสถานศึกษาและในสถาน ประกอบการ การฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการจะได้ข้อดีที่เป็นการฝึกงานจริง ได้ประสบการณ์ จากการปฏิบัติงานด้วยเครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัย ซึ่งรัฐมีงบประมาณไม่เพียงพอ (บุญธรรม ม.ป.ป. อัดสำเนา) การฝึกงานจึงมีความสำคัญสำหรับการศึกษาด้านอาชีวศึกษาอย่างมาก เป็นการ เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนจากสถานศึกษากับการทำงานในสถานประกอบการ รวมทั้งเชื่อมโยงความ เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา (Bowman and Terrass : 1977 : 37)

รูปแบบการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษาได้แก่ การ จัดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี (Dual System) ซึ่งในปีการศึกษา 2538 กรมอาชีวศึกษาได้ ประกาศเป็นนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาเปิดการเรียนการสอนในระบบทวิภาคี โดยสถานศึกษาจะเป็นผู้ให้ความรู้ทางด้านทฤษฎี สถานประกอบการเป็นผู้ให้ความรู้และทักษะ ทางด้านปฏิบัติ ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กัน และมีหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องของรัฐเป็นผู้ดูแล (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535 : 17) และวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีเป็นสถานศึกษาสังกัด กรมอาชีวศึกษาแห่งหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตาม ระเบียบกรมอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารสถานศึกษา พุทธศักราช 2529 (เพิ่มเติมพุทธศักราช 2537) โดยกำหนดให้บุคลากรทุกฝ่ายในองค์กรทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการ มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง (คู่มือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2538 กรมอาชีวศึกษา)

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 จนถึงปัจจุบัน ทั้งระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ใช้เวลาในการศึกษา 3 ปีการศึกษา (วุฒิ ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงใช้เวลาในการศึกษา 2 ปีการศึกษา (วุฒิ ปวส.) ทั้ง 2 ระดับสามารถศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ซึ่งวิทยาลัยฯ ได้จัดการเรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติงานเบื้องต้นในสถานศึกษา เรียนภาคปฏิบัติจากการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการตลอดมา

อย่างไรก็ตาม จากการติดตามประเมินผลในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตั้งแต่ พุทธศักราช 2538 จนถึงปัจจุบัน วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีได้ผลิตนักศึกษาระบบทวิภาคีทั้งหมด 3 รุ่น ซึ่งจำนวนผู้จบการศึกษาในแต่ละรุ่นไม่เป็นไปตามเป้าหมายของจำนวนผู้เข้าศึกษาด้วยสาเหตุหลายประการ สถานประกอบการบางแห่งส่งตัวนักศึกษากลับสถานศึกษาระหว่างศึกษาภาคปฏิบัติที่สถานประกอบการและสถานประกอบการบางแห่งขอยกเลิกการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ทำให้เกิดผลกระทบต่อความก้าวหน้าในการดำเนินงานการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการวิจัยเพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ปัญหาอุปสรรค และแนวทางแก้ไข เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไขและกำหนดแนวทางการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เหมาะสม เพื่อจะได้เสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการให้บรรลุผลมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้นักศึกษาระบบทวิภาคีจบการศึกษาตามหลักสูตร และเกิดผลดีต่อการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาของชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

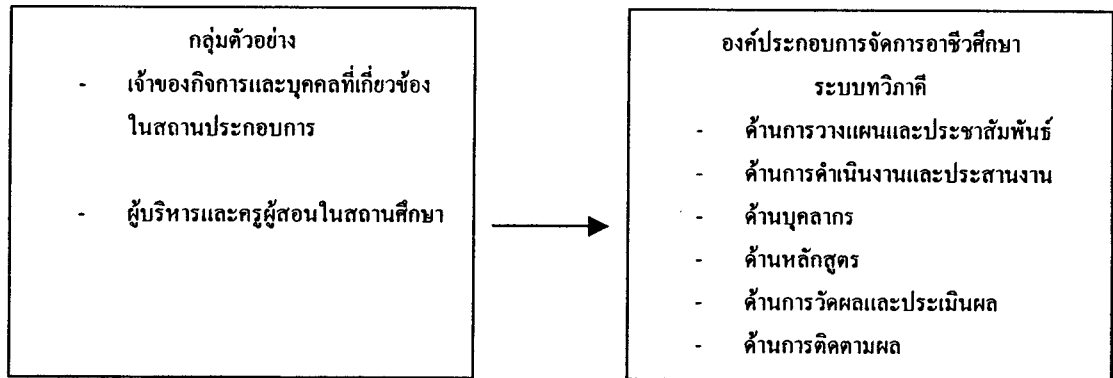
2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในทรรศนะของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ

2.3 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี โดยใช้กรอบแนวคิด กระบวน

การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของสำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (กรมอาชีวศึกษา 2545) ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ผู้วิจัยใช้ข้อมูลของปีการศึกษา 2545 โดยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่มคือ กลุ่มบุคลากรในสถานประกอบการจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ เจ้าของกิจการ ครูฝึก จำนวน 275 คน กับกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู-อาจารย์ผู้สอน จำนวน 90 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 365 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบุคลากรในสถานประกอบการจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ เจ้าของกิจการ ครูฝึก จำนวน 222 คน กับกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู-อาจารย์ผู้สอน จำนวน 90 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 312 คน ได้มาโดยความสมัครใจของบุคคล

4.2 ตัวแปรในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลผู้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งแบ่งออกได้เป็น

4.2.1 ตัวแปรอิสระ

1. กลุ่มเจ้าของกิจการและบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการ
2. กลุ่มผู้บริหารและครู / อาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษา

4.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคีด้านต่าง ๆ

6 ด้าน คือ

- 1). ด้านการวางแผนและประชาสัมพันธ์
- 2). ด้านการดำเนินงานและประสานงาน
- 3). ด้านบุคลากร
- 4). ด้านหลักสูตร
- 5). ด้านการวัดผลและประเมินผล
- 6). ด้านการติดตามผล

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามระบบและรูปแบบการจัดโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในกรมอาชีวศึกษา และวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ที่ได้ดำเนินการตามโครงสร้างเดิมก่อนที่จะมีการประกาศใช้กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546

6. นิยามศัพท์

6.1 สถานศึกษา หมายถึงวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี กองวิทยาลัยเทคนิค สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

6.2 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่บริหารจัดการ อำนวยความสะดวกทางด้านการศึกษาและอื่น ๆ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย

6.3 อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์นิเทศ หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายจากสถานศึกษาให้ทำหน้าที่ให้ความรู้วิชาชีพภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติขั้นพื้นฐานและติดตามความก้าวหน้าการฝึกอาชีพภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ

6.4 สถานประกอบการ หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กรของเอกชนที่ประกอบกิจการสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ในเขตจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีส่วนร่วมดำเนินงานจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคี

6.5 ผู้ประกอบการ หมายถึง เจ้าของกิจการ ผู้ควบคุมการฝึก และครูฝึก ซึ่งได้รับมอบหมายจากสถานประกอบการในการควบคุมดูแลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

6.6 การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้บุคคลหรือ คณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ อาจเป็นการร่วมตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหาร การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ซึ่งการเกิดประสิทธิผลนั้น ขึ้นอยู่กับการรวมพลังความคิด สติปัญญาในการให้มีส่วนร่วม (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537 : 182 – 183)

6.7 อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual System) หมายถึง การจัดการศึกษาอบรมฝึกหัดด้านอาชีพแก่นักเรียน โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

7. ประโยชน์ของการวิจัย

7.1 ผลการวิจัยจะทำให้ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

7.2 วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีและสถานประกอบการที่มีโครงการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกัน จะได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารจัดการ โครงการ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7.3 กรมอาชีวศึกษา (ปัจจุบันคือ สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา) จะได้รับประโยชน์จากการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนและปรับปรุงโครงการให้มีความเหมาะสมและบรรลุผลตามโครงการยิ่งขึ้น

7.4 สถานประกอบการสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงานด้านการผลิตบุคลากรให้เหมาะสม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการ
ในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี มุ่งศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคีด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงาน/ประสานงาน
ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการติดตามผล และข้อเสนอแนะใน
การมีส่วนร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมซึ่งประกอบด้วย เอกสาร
ตำรา บทความ และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคีในหัวข้อต่างๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของประชาชนและชุมชน
  - 1.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
  - 1.2 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
  - 1.3 แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 –
  - 1.4 กระทรวงศึกษาธิการ
  - 1.5 แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 –
  - 1.6 กรมอาชีวศึกษา
2. แนวคิดหลักการและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
  - 2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
  - 2.2 ลักษณะของการมีส่วนร่วม
  - 2.3 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม
3. ภารกิจ หน้าที่ และแนวนโยบายของกรมอาชีวศึกษาในการจัดการศึกษาด้านอาชีพ
  - 3.1 ภารกิจ หน้าที่ และแนวนโยบายของกรมอาชีวศึกษาในการจัดการศึกษาด้านอาชีพ
  - 3.2 ระบบงานและโครงสร้างการบริหารงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
  - 3.3 การจัดการศึกษาของวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี
4. การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษา
  - 4.1 หลักการและกรอบแนวคิดของโครงการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

- 4.2 วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินการของ โครงการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 4.3 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
- 4.4 ปัญหา อุปสรรคการดำเนินงาน
- 5. การดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี
  - 5.1 หลักการ วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดของโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
  - 5.2 แผนการดำเนินงาน โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
  - 5.3 ผลที่ได้รับจากการดำเนินงาน โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1. การมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของประชาชนและชุมชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 289 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ซึ่งกำหนดให้รัฐสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน รวมทั้งการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลและได้รับความคุ้มครองของรัฐ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 4 กล่าวถึงการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยได้รับการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรมเพื่อสร้างสรรค์ให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ มาตรา 9 จะต้องมีการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา โดยมีเอกภาพด้านนโยบาย ความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรส่วนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถานประกอบการ และสถาบันบั้นสังคมอื่น เพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งเป็นแผนแม่บทที่ชี้แนะแนวทางการพัฒนาตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาการ

ศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาเพื่อฝึกอาชีพและการฝึกอบรมเพื่อให้ทุกหน่วยงานทั้งรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นกรอบทิศทางและประสานการดำเนินงานการจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)
ของกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานของรัฐ สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดการศึกษาด้านอาชีพ ได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ฉบับที่ 9 ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ซึ่งมีแนวคิดที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกด้านและให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุลทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 3 มาตรา 20 การจัดการอาชีวศึกษา หมวด 4 มาตรา 29 แนวทางการจัดการศึกษา และหมวด 8 มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากร ซึ่งมีหลักการและความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ที่มา : นโยบายกรมอาชีวศึกษา จากการประชุมสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา 6 พฤศจิกายน 2544)

2. แนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญในหน่วยงานหรือองค์กรที่จะช่วยให้ปฏิบัติการกิจหน้าที่ได้สำเร็จ ซึ่งเดวิสและนิวสตรอม (Davis and Newstrom : 1985) ได้ให้คำนิยามและเน้นคำจำกัดความมีประเด็นสำคัญ 3 ประการ คือ (1). การเข้ามีส่วนร่วม (2). การมีส่วนช่วย และ(3). การมีส่วนรับผิดชอบ และนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลายประการ เช่น

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526 : 20) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง

ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ (2537 – 2539 : 3) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดและการบริหารการศึกษา หมายถึง การเปิดโอกาสหรือการจัดให้ประชาชนได้

เข้าร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงาน หรือเข้าร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงาน หรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดและบริหารการศึกษาในระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา

อรรถพ พงษ์สวาท (2530 : 98) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน คือเริ่มตั้งแต่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนจนถึงการลงมือปฏิบัติตามแผนและการประเมิน ซึ่งจะต้องมีการปรึกษาหารือร่วมมือเพื่อระบุปัญหา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนถึงวิธีปฏิบัติที่เห็นว่าเป็นไปได้

มนตรี ค้วงปริกษา (2541 : 20) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามาเกี่ยวข้องกับทุกขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการติดตามประเมินผล รวมทั้งการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์

อาร์เนสไตน์ (Ernestine, อ้างในอรุณ รัชธรรม 2540 : 270) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริงในอันที่จะทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่บังเกิดผลขึ้นมา มิใช่เพียงแค่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉย ๆ

เฮย์ (Hay, 1957 : 285 – 294) ให้คำนิยามการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางสังคมว่าเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อกลุ่มคนระหว่างกลุ่มต่อกลุ่ม ซึ่งเป็นส่วนประกอบของกลุ่มนั้นๆ อาจเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้

บุญเชิด สุขอภิรมย์ (2541 : 22) เห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนในกิจกรรมต่างๆ โดยการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นต้องให้บุคคลได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วย ซึ่งจะทำให้กิจกรรมหรืองานที่ปฏิบัตินั้นบังเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด หรือเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขนั่นเอง

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ให้สังคมหรือประชาชนเข้าไปเกี่ยวข้องในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาทุกขั้นตอนของการพัฒนา และการเกี่ยวข้องนั้น ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจอย่างแท้จริง

2.2 ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วม มีผู้ให้แนวทางหรือวิธีการ รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนี้

เดวิส (Davis ; 1981 : 152 – 156) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการบริหาร โดยการมีส่วนร่วมไว้ 6 วิธี คือ

1. การให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นวิธีการที่หัวหน้า หรือผู้บังคับบัญชาให้ความเห็น เสนอแนะ เพื่อการร่วมกันคิด ตัดสินใจที่จะกระทำจะเลือกปฏิบัติ วิธีนี้สร้างบรรยากาศแห่งความ คำนึงใจใกล้ชิดกันได้
2. การจัดการเชิงประชาธิปไตย เน้นวิธีการที่ผู้นำใช้วิธีการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติตัดสินใจด้วยกลุ่มที่ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระเสรีภาพสูง
3. การแก้ปัญหาทาง โดยใช้รูปแบบของคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน หรือ กลุ่มสร้างเสริมคุณภาพงาน (Quality Control Cycle)
4. การรับฟังความคิดเห็น (Suggestion programs) จะเปิดรับฟังความคิดเห็นในการปรับปรุงงานทุกงาน และถือหลักว่า กระตุ้นให้มีการออกความคิดเห็นอย่างน้อย 15 คน จาก 100 คน
5. การประสานความต้องการของผู้ปฏิบัติงานระดับการจัดการ และระดับต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารเป็นทวีคูณ
6. อุตสาหกรรมการประชาธิปไตย เป็นวิธีการให้โอกาสกับการเลือกผู้แทนเข้าไปนั่ง ในคณะกรรมการบริหารระดับต่างๆตามความจำเป็น และตามสมควรของหน่วยงานนั้น
พุดติ (Putti, อังในเมตต์ เมตต์การุณจิต 2541 : 20-21) ได้สรุปวิธีการบริหาร แบบมีส่วนร่วมว่ามี 8 รูปแบบ คือ
  1. การวางแผนแบบสแกนลอน (The Scanlon Plan) เป็นแนวทางที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดแนวทางหนึ่ง เป็นการทำงานแบบที่ระหว่างคนงานกับผู้บริหาร เพื่อลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต
  2. เจเคกรุป (Jishu Kanri - JK) เป็นการจัดตั้งกลุ่มอิสระเล็กๆที่มีอำนาจเด็ดขาด กลุ่มเหล่านี้จะพิจารณาปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน แล้วพยายามที่จะหาข้อยุติอย่างสร้างสรรค์ ผู้นำกลุ่มอาจได้รับการเลือกตั้งหรือสับเปลี่ยนกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม และต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
  3. การปรึกษาตามสายการบังคับบัญชา (Consultative Hierarchy) เป็นวิธีการที่ให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยเครือข่ายคณะกรรมการต่างๆซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆ ภายในบริษัท
  4. ทีกรุป (T - Group Approach or Sensitivity) วิธีการนี้ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการฝึกอบรมและพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของฝ่ายบริหาร เทคนิคเช่นนี้ ใช้เพื่อทำความเข้าใจคนอื่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้ถึงค่านิยม แรงจูงใจ จุดอ่อนและจุดแข็งของผู้ได้บังคับบัญชา โดยที่แต่ละคนจะต้องเข้าใจตนเองเสียก่อน

5. การบริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับต่างๆในองค์การ (Multiple Management) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยมีความตั้งใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเพียงคนเดียว จึงต้องการที่จะให้บุคคลในระดับต่างๆ มีส่วนร่วมในการบริหารด้วย

6. คิวซีซี (Quality Control Cycle) ระบบคิวซีซี เป็นการทำงานของกลุ่มเล็กๆซึ่งมีบุคลากรตั้งแต่ 3 – 15 คน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแก้ปัญหาร่วมกัน โดยวิเคราะห์ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน จากนั้นจะหาแนวทางแก้ไข

7. แนวทางการใช้คณะกรรมการในการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Committee Approach for Participation) คณะกรรมการเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำแนวความคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมไปใช้ปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับที่สูงกว่า พนักงานปฏิบัติคณะกรรมการจะเป็นกลุ่มที่จัดตั้งชั่วคราวเพื่อปรึกษาปัญหาเฉพาะหน้า

8. การมีส่วนร่วมและการสร้างทีม (Participation and Team Building) กิจกรรมการมีส่วนร่วมและการสร้างทีมมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด เมื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารของบุคลากรในองค์การมีความมั่นคง สมาชิกของกลุ่มจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

โคเฮน และ อัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff, 1977 : 6) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะของการพัฒนาชนบทว่า การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับประชาชน 4 ประการ ได้แก่

1. มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร
2. มีส่วนในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร สนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กร หรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ
3. มีส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนา
4. มีส่วนในการประเมินผลโครงการ

เจมส์ คีค ปิ่นทอง (2525 : 11 – 13) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทว่ามีอยู่ 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. มีส่วนร่วมในการวางแผน
3. มีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538 : 328 – 332) กล่าวถึงระบบบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และเป็นที่ยอมรับว่าได้ผลในเชิงปฏิบัติมาก มี 3 ระบบ คือ

1. ระบบการปรึกษาหารือ (Consulting Management) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของคณะกรรมการ

2. ระบบกลุ่มคุณภาพ (Quality Control Circle) เป็นการบริหารแบบเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในรูปของกลุ่มทำงาน ซึ่งเรียกได้หลายอย่าง เช่น กลุ่มคุณภาพ กลุ่มกิจกรรมวิชาชีพ กลุ่มพัฒนาคุณภาพงาน ฯลฯ

3. ระบบข้อเสนอแนะ (Suggestion System) ระบบนี้มีข้อแตกต่างจากข้อเสนอแนะที่พบเห็นโดยทั่วไปที่มีลักษณะเป็นกล่องหรือตู้รับฟังความคิดเห็นเท่านั้น แต่วิธีนี้จัดให้มีแบบฟอร์มข้อเสนอแนะ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้กรอกแบบที่กำหนด

กรณีการ ชมติ (2524 : 13) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership on Committee)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (Solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่ม (Entrepreneurs)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง (Employers)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมของนักวิชาการหลายท่านที่ได้กล่าวข้างต้นว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารที่ประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้ามาร่วมได้ในลักษณะการมีส่วนร่วมในการคิด เป็นการคิดวางแผนทำงาน การแสดงความคิดเห็น คิดแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมในการทำการช่วยเหลือด้วยแรงงาน ร่วมเป็นกรรมการ เป็นสมาชิก การมีส่วนร่วมในการให้ ช่วยเหลือบริจาคเงิน บริจาควัสดุ วัสดุอุปกรณ์ ให้แรงงาน ให้ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตัดสินใจดำเนินงาน ตัดสินใจใช้ทรัพยากรและตัดสินใจแก้ปัญหา การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

2.3 แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันของประชาชน สังคม กับองค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานและประสิทธิผลของงาน จำเป็นต้องมีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักการจูงใจ สนองความต้องการทางจิตใจเกี่ยวกับความเชื่อถือตนเอง ความ

สมหวัง ตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Needs Hierarchy Theory) และทฤษฎีการจูงใจของ เฮอริชเบอร์ก (Motivation – Hygiene Theory) และจากผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ นักวิชาการหลายท่านในเรื่องการใช้อำนาจหน้าที่และการมอบหมายอำนาจหน้าที่ของมอสและไรเมอร์ (Morse and Reimer, 1956 : 120 – 129) ความรู้สึกที่ดีของผู้ร่วมงานในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ของแคมป์เบลล์ (Campbell, 1952 : 107 – 108) การได้มีโอกาสแสดงออกอย่างดีของบาวลาส กรอส และไคท์ (Bavelas, Gross and Kite, 1965 : 55 – 70) คาทซ์และคาห์น (Katz and Kahn, 1966) ไมเออร์ (Maier, 1968 : 179 – 191) ผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์ก่อให้เกิดการประสานงานที่ดีของ ลิเคอร์ท (Likert, 1961)

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยสังเคราะห์แนวคิด ของเดวิสและนิวสตรอม (Davis and Newstrom; 1981: 152 – 156) ซึ่งจัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริม การบริหาร โดยการมีส่วนร่วมไว้ 6 วิธี คือ

1. การให้คำปรึกษากลุ่ม เป็นวิธีการที่หัวหน้าหรือผู้บังคับบัญชาให้ความเห็น เสนอแนะ เพื่อการร่วมกันคิด ตัดสินใจที่จะกระทำ จะเลือกปฏิบัติ วิธีนี้สร้างบรรยากาศแห่งความ คู่้นเคย
2. การจัดการเชิงประชาธิปไตย เน้นวิธีการที่ผู้นำใช้วิธีการส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงาน ตัดสินใจด้วยกลุ่ม ที่ผู้ปฏิบัติงานมีอิสระ เสรีภาพสูง
3. คณะกรรมการหรือคณะทำงาน หรือคณะกรรมการเฉพาะกิจ หรือกลุ่มส่งเสริม คุณภาพ (QCC)
4. การรับฟังความเห็น จะเปิดรับฟังความคิดเห็นในการปรับปรุงงานทุกงาน และถือหลักว่า กระตุ้นให้มีการออกความคิดเห็น
5. คณะกรรมการจัดการระดับกลาง เป็นคณะกรรมการระดับการจัดการฝ่ายต่าง ๆ และระดับต่าง ๆ ที่จะให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทวิคูณในการบริหาร
6. อุตสาหกรรมประชาธิปไตย เป็นวิธีการให้โอกาสกับการเลือกผู้แทนเข้าไป นั่งอยู่ในคณะกรรมการบริหารระดับต่าง ๆ ตามความจำเป็น และความสมควรของหน่วยงานนั้น ๆ

3. ภารกิจ หน้าที่และแนวนโยบายของกรมอาชีวศึกษาในการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ

3.1 ภารกิจและหน้าที่ของกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่จัดและ ส่งเสริมการจัดอาชีวศึกษา ตลอดจนจัดฝึกอบรมวิชาชีพให้แก่ทุกคนในสังคม ได้กำหนดวัตถุประสงค์

ของแผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ด้านคุณภาพ เน้นการพัฒนาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมุ่งให้มีคุณภาพเป็นเลิศภายในปี พ.ศ. 2550 โดยยึดนักเรียนนักศึกษาเป็นสำคัญในการจัดการเรียนการสอนและเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ซึ่งมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้ เป็นผู้มีความประพฤติดีทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นผู้มีความสามารถในการใช้ความคิด ใฝ่รู้ สามารถแสวงหาความรู้ มีความสามารถทั้งทางวิชาการและวิชาชีพระดับสากล สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย มีความรับผิดชอบ ยึดมั่นในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เข้าใจในความเป็นไปของโลกและสามารถปรับเปลี่ยนไปในทางที่เหมาะสมได้ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ยังได้กำหนด วัตถุประสงค์ด้านการบริหาร สนับสนุนให้ชุมชน องค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร และจัดการศึกษาอย่างเข้มแข็งมากขึ้น (กรมอาชีวศึกษา 2541 : 31 – 32) และจากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 รวมทั้งสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม กรมอาชีวศึกษาได้จัดทำแผนการพัฒนาระบบการจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมระยะ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ซึ่งมุ่งเตรียมการสร้างสังคมคุณภาพที่เยาวชนและประชาชนได้มีโอกาสได้รับการศึกษาเพิ่มสูงมากขึ้นทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ และมาตรฐาน

แนวนโยบายการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพของกรมอาชีวศึกษา มีแนวคิดและแนวปฏิบัติที่ยึด “คน” เป็นศูนย์กลาง และพัฒนาในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม เป็นการมุ่งเน้นการสร้างคุณภาพ มาตรฐานของการอาชีวศึกษา และการพัฒนาระบบบริหารจัดการ การบริหารบุคลากร สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง พัฒนาระบบความร่วมมือกับภาคเอกชนในการจัดอาชีวศึกษาให้เข้มแข็ง รวมทั้งขยายอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้กว้างขวางตามความต้องการของสถานประกอบการ (กรมอาชีวศึกษา; แนวนโยบาย แผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 9 : พ.ศ. 2545 – 2549 หน้า 15 – 19)

3.2 ระบบและโครงสร้างการบริหารงานของส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามภารกิจหน้าที่ และแนวนโยบายของกรมอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานของรัฐสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพทุกสาขาวิชาชีพอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานให้แก่เยาวชนและประชาชนทั่วประเทศ เพื่อนำไปสู่การสร้างงานสร้างอาชีพในการดำรงชีวิตอย่างปกติสุข กรมอาชีวศึกษาได้จัดระบบและโครงสร้างการบริหารงานของส่วนกลาง (กรมอาชีวศึกษา) และส่วนภูมิภาค (สถานศึกษาในสังกัด) ตามภารกิจ หน้าที่ และแนวนโยบาย เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจ หน้าที่ และแนวนโยบายของกรม อาชีวศึกษามีการประสานงานตามลำดับขั้นตอน และสามารถนำนโยบายไปสู่

การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม มีการตรวจสอบและติดตามได้ โดยแบ่งหน้าที่ของส่วนราชการกรม อาชีวศึกษา ดังนี้

3.2.1 สำนักงานเลขาธิการกรม มีหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของกรมและราชการ ที่มีได้แยกให้เป็นหน้าที่ของกองหรือส่วนราชการใด โดยเฉพาะอำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

- 1) ปฏิบัติงานสารบรรณของกรม
- 2) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยความสะดวกและเลขานุการของกรม
- 3) ประชาสัมพันธ์การปฏิบัติราชการของกรม รวมทั้งเผยแพร่กิจกรรม
- 4) ความก้าวหน้าและผลงานของกรม
- 5) ดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนเอกสารหลักฐานการศึกษาของกรม
- 6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่
- 7) เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3.2.2 กองคลัง มีอำนาจหน้าที่

- 1) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การพัสดุ อาคารสถานที่ ยานพาหนะและการงบประมาณ เว้นแต่การตั้งงบประมาณประจำปี
- 2) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

3.2.3 กองการเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่

- 1) จัดระบบงานและบริหารงานบุคลากรของกรม
- 2) ดำเนินการเกี่ยวกับงานนิติกรรม สัญญา และงานคดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรม
- 3) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3.2.4 กองบริการเครื่องจักรกล มีอำนาจหน้าที่

- 1) ดำเนินการผลิต ซ่อม สร้าง บำรุงรักษา ประสานงานการจัดซื้อจัดหา และให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องจักรกลของกรม
- 2) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3.2.5 กองแผนงาน มีอำนาจหน้าที่

- 1) เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายและพัฒนากิจการการศึกษาวิชาชีพ จัดทำแผนงานหรือโครงการของกรม พิจารณาจัดทำวิเคราะห์แผนงานและโครงการตั้งงบประมาณประจำปีของหน่วยงานในสังกัด
- 2) จัดทำและประสานแผนการปฏิบัติงานของกรมให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทของกระทรวง รวมทั้งเร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการ
- 3) จัดระบบการสำรวจ การเก็บ การใช้ประโยชน์ข้อมูลของหน่วยงานในสังกัดและเป็นศูนย์ข้อมูลของกรม
- 4) ติดต่อและประสานงานกับองค์การ หรือหน่วยงานต่างประเทศเกี่ยวกับความช่วยเหลือและความร่วมมือทางด้านการศึกษา รวมทั้งการจัดประชุมสัมมนา และเจรจาตามที่ได้รับมอบหมาย
- 5) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3.2.6 กองวิทยาลัยเกษตรกรรม

ทำหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี

วิทยาลัยประมง และศูนย์ฝึกวิศวกรรมเกษตร รวม 48 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อจัดการศึกษาวิชาชีพประเภทเกษตรกรรม ระดับ ปวช. ปวส. และระดับ ปสท. ให้เป็นกำลังการผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ
2. เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพแก่เยาวชนในภาคเกษตรและเกษตรกรรมตามโครงการอาชีวศึกษา เพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) เป็นการยกระดับการศึกษาของประชากรภาคเกษตรให้สูงขึ้น
3. เพื่อจัดการศึกษา 12 ปี ให้กับบุตรหลานเกษตรกรและชาวชนบทตามโครงการปฏิรูปการศึกษาเกษตรเพื่อชีวิต อันเป็นการยกระดับการศึกษาพื้นฐานของประชาชนให้เป็นที่ไปตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ
4. เพื่อจัดฝึกอบรมวิชาชีพ ให้กับเกษตรกรผู้ประกอบการเกษตร เป็นการเพิ่มทักษะและพัฒนาความรู้ด้านวิชาการแก่เกษตรกร

5. ให้บริการวิชาการและข้อมูลข่าวสารด้านเกษตร การจัดการเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกำลังคนในภาคเกษตรและชนบทให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารในยุคการค้าเสรี ทั้งนี้ เพื่อสร้างกำลังคนด้านการเกษตรที่มีศักยภาพรองรับการผลิตทางการเกษตร และอุตสาหกรรมของประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้ก้าวไปสู่ผู้นำในการผลิตทางการเกษตรและเป็นผู้นำในการผลิตอาหารของโลกในอนาคต

3.2.7 กองวิทยาลัยเทคนิค รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา 116 แห่ง ประกอบด้วยวิทยาลัยเทคนิค 112 แห่ง วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือ 3 แห่ง วิทยาลัยเทคนิคอุตสาหกรรมยานยนต์ 1 แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

1. เพื่อจัดการศึกษาด้านวิชาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและหลักสูตรระยะสั้น รองรับขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีแก่ประชาชน โดยจะสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาประเทศด้านช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม และศิลปกรรม พร้อมทั้งจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถานบันเทคโนโลยีปทุมวัน เพื่อผลิตบุคลากรด้านวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการพัฒนาประเทศ

3.2.8 กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทำหน้าที่บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา 36 แห่ง วิทยาลัยพาณิชยกรรม 5 แห่ง วิทยาลัยศิลปหัตถกรรม 2 แห่ง และวิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว 3 แห่ง รวม 46 แห่ง โดย

- 1) จัดการศึกษาด้านวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ในประเภทวิชาพาณิชยกรรม คหกรรม และศิลปกรรม ให้ได้คุณภาพมาตรฐานและเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

3.2.9 กองออกแบบและก่อสร้าง มีอำนาจหน้าที่

1. ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการงานก่อสร้างของกรม หรือตามที่กระทรวงมอบหมาย
2. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3.2.10 สถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษา มีอำนาจหน้าที่

1. ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนาครูอาชีวศึกษา
2. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3.2.11 สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน มีหน้าที่ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาชีพ ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาชีพแก่สังคม ริเริ่มถ่ายทอดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรืองานที่ได้รับมอบหมาย

3.2.12 หน่วยศึกษานิเทศก์ มีอำนาจหน้าที่

1. ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพ
2. นิเทศและเผยแพร่งานวิชาการ
3. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3.2.13 กองการศึกษาอาชีพ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายในเพื่อบริหารสถานศึกษาประเภทวิทยาลัยการอาชีพ 149 แห่ง และวิทยาลัยสารพัดช่าง 54 แห่ง รวม 203 แห่ง โดยมีลักษณะงานเป็น 2 ส่วน ดังนี้

- 1) งานวิทยาลัยการอาชีพ
  - วัดอุปประสงค์
    - (1) เพื่อจัดการสอนฝึกทักษะพื้นฐานวิชาชีพ ทั้งหมดวิชาบังคับ และวิชาเลือกเสรีตามหลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. 2542 ในสาขา วิชาช่าง อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และเกษตรกรรม
    - (2) เพื่อจัดการสอนวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นแก่ประชาชน ตามความต้องการของท้องถิ่นและความสนใจของผู้เรียน เพิ่มพูนความรู้ทางด้านวิชาชีพ
    - (3) เพื่อจัดการสอนวิชาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยจะสามารถผลิตผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ

2) งานวิทยาลัยสารพัดช่าง

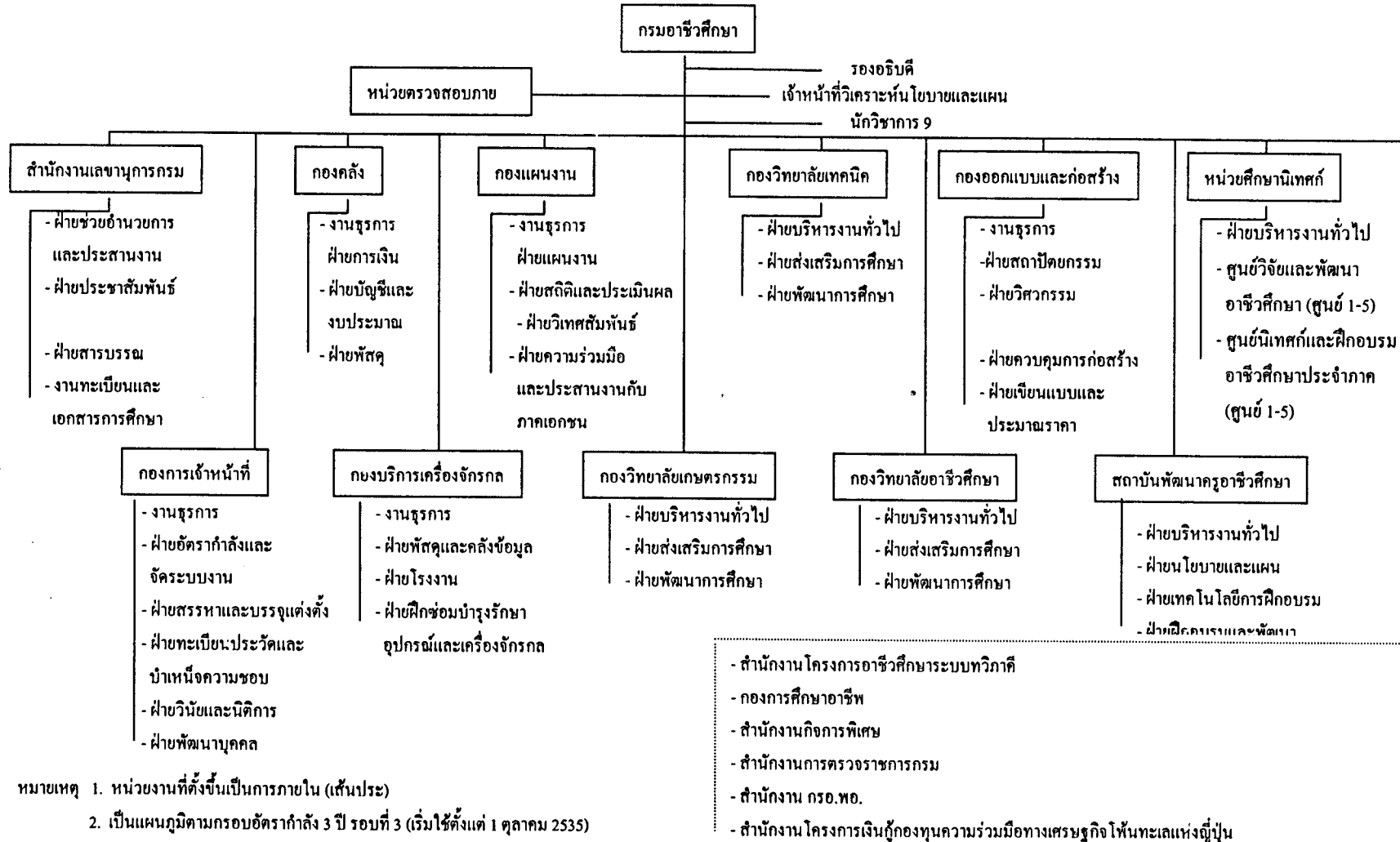
วัตถุประสงค์

- (1) เพื่อจัดการศึกษาด้านวิชาชีพหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ หลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรพิเศษ สาขาวิชาชีพต่าง ๆ สำหรับนักเรียนและประชาชนทั่วไปให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและท้องถิ่น

3.2.14 หน่วยตรวจสอบภายใน

หน่วยตรวจสอบภายในมีหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังนี้

- 1) ตรวจสอบความถูกต้องและเชื่อถือได้ของข้อมูลและตัวเลขต่าง ๆ ด้วยเทคนิคหรือวิธีการตรวจสอบที่ยอมรับโดยทั่วไป
- 2) ตรวจสอบการปฏิบัติราชการต่าง ๆ ของส่วนราชการเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ การบริหารการเงินและการบัญชี การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน และการบริหารงานด้านอื่น ๆ ของทางราชการ ให้ถูกต้องตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี
- 3) ตรวจสอบการดูแลรักษาทรัพย์สินและการใช้ทรัพยากรทุกประเภทว่าเป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ
- 4) ประเมินผลการปฏิบัติงานตาม (จ) ว่าปฏิบัติตามหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 5) เสนอแนะวิธีหรือมาตรการในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 6) เสนอแนะวิธีการป้องกันการรั่วไหลหรือการทุจริตเกี่ยวกับการเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ ของทางราชการ
- 7) ประสานงานกับสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
- 8) ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ภาพที่ 2.1 แผนภูมิการแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา

การบริหารสถานศึกษา

สถานศึกษาทุกแห่งสังกัดกรมอาชีวศึกษามีโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาเหมือนกันคือ มีคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วยบุคคลจากภายนอก ทั้งภาครัฐและเอกชน แบ่งการบริหารงานภายในเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา ฝ่ายวางแผนและพัฒนา และฝ่ายกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา ตามแผนภูมิการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

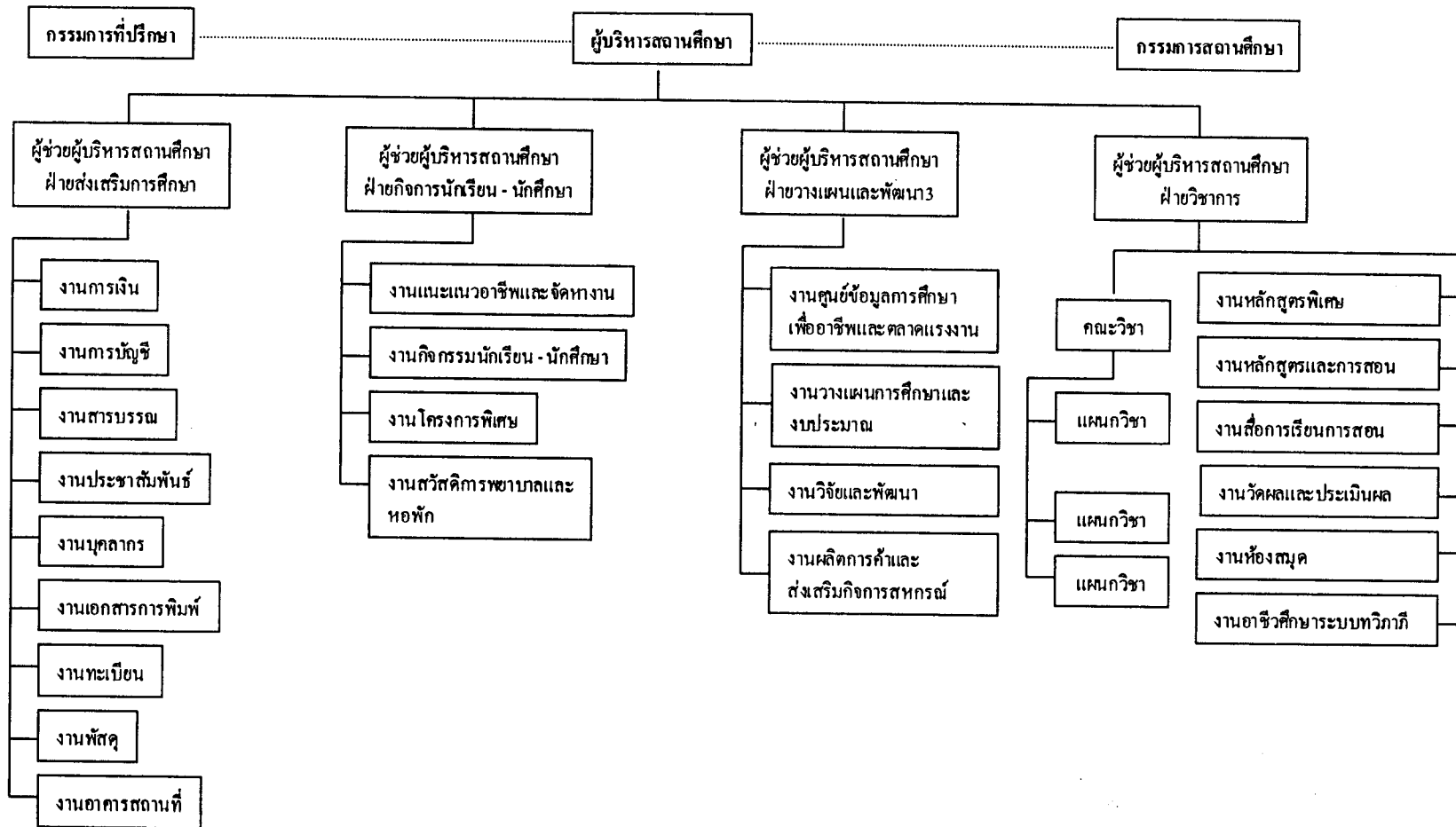
1). ฝ่ายวิชาการ รับผิดชอบงานของคณะวิชาและแผนกวิชาต่างๆในสถานศึกษารวมทั้งงานหลักสูตรพิเศษ งานหลักสูตรการสอน งานสื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด และงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2). ฝ่ายส่งเสริมการศึกษา รับผิดชอบดำเนินงานการเงิน การบัญชี สารบรรณ ประชาสัมพันธ์ บุคลากร เอกสารการพิมพ์ ทะเบียน พัสดุ และอาคารสถานที่

3). ฝ่ายวางแผนและพัฒนา รับผิดชอบงานศูนย์ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน วางแผนการศึกษาและงบประมาณ วิจัยและพัฒนา งานผลิตการค้าและส่งเสริมกิจการสหกรณ์

4). ฝ่ายกิจกรรมนักเรียนนักศึกษา รับผิดชอบดำเนินงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน กิจกรรมนักเรียนนักศึกษา โครงการพิเศษ งานปกครอง และสวัสดิการพยาบาลและหอพัก

สำหรับสถานศึกษาในสังกัดกองวิทยาลัยเกษตรกรรม แบ่งการบริหารออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริการการศึกษา ฝ่ายจัดการศึกษา ฝ่ายแผนงานและพัฒนาศึกษา และฝ่ายธุรกิจศึกษา

ภาพที่ 2.2 แผนภูมิการบริหารสถานศึกษา กองวิทยาลัยเทคนิค กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา และกองการศึกษาอาชีพ สังกัดกรมอาชีวศึกษา

3.3 การจัดการศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี เป็นสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพ สังกัด กองวิทยาลัยเทคนิค กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งในปี พ.ศ. 2495 ย้ายมาจากบางโพธิ์นอก มาตั้งอยู่ในบริเวณวัดลุ่ม เป็นโรงเรียนช่างไม้ปทุมธานี ในปี พ.ศ. 2502 เปลี่ยนจากโรงเรียนช่างไม้ปทุมธานี เป็นโรงเรียนช่างปทุมธานี เปิดรับผู้สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 (มศ.3) ได้รับความเห็นชอบบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ต่อมาในปีพ.ศ. 2512 ได้รวมโรงเรียนการช่างชายปทุมธานีเข้ากับโรงเรียนการช่างสตรีปทุมธานี เป็นโรงเรียนการช่างปทุมธานี ในปีพ.ศ. 2519 ได้เปลี่ยนชื่อจากจากโรงเรียนการช่างปทุมธานีเป็นโรงเรียนเทคนิคปทุมธานี ได้เปิดแผนกวิชาช่างกลโลหะ (ช่างเชื่อม) แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์ แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง และแผนกวิชาพาณิชยกรรม ต่อมาเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2523 กรมอาชีวศึกษาได้ประกาศยกฐานะเป็นวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ขยายการศึกษา เปิดรับนักเรียน – นักศึกษา ทั้งระดับ ปวช. และ ปวส. ในแผนกวิชาต่างๆ เจริญก้าวหน้ามาตามลำดับ สถานที่ตั้งวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี 79 หมู่ 5 ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จัดการศึกษาสายอาชีวศึกษา 2 หลักสูตร

- หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
- หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ระบบการเรียนการสอนของวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

- ระบบปกติ
- ระบบทวิภาคี

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นโครงการความร่วมมือในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาร่วมกัน ระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ลักษณะการเรียนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เรียนภาคทฤษฎีและปฏิบัติขึ้นพื้นฐานในสถานศึกษา สัปดาห์ละ 2 วัน ปฏิบัติงานในสถานประกอบการสัปดาห์ละ 4 วัน จบหลักสูตรโดยผ่านเกณฑ์การตัดสินของคณะกรรมการร่วมระหว่างสถานประกอบการและสถานศึกษา จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (วุฒิปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (วุฒิปวส.) ซึ่งทั้งสองวุฒิจะได้รับใบรับรองการปฏิบัติจากสถานประกอบการด้วย

4. การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษา

4.1 หลักการและกรอบแนวคิดของโครงการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี

กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตกำลังคนในระดับช่างฝีมือ ช่างฝีมือ และช่างเทคนิค ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสนองความต้องการของตลาดแรงงาน รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระ โดยจัดการศึกษาและฝึกอบรม 5 ประเภทวิชา คือ ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและการประมง พาณิชยกรรม คหกรรมศาสตร์ และศิลปหัตถกรรม ในช่วงปลายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมระยะที่ 5 (2525 – 2529) ประเทศไทยเริ่มขยายตัวทางเศรษฐกิจทางด้านการอุตสาหกรรมและบริการ และในช่วงแผนพัฒนาระยะที่ 6 (2530 – 2534) การขยายตัวดังกล่าวเริ่มปรากฏมากขึ้น ปัจจัยที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการลงทุนและการขยายตัวทางเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมให้มีคุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ คือ การพัฒนากำลังที่มีคุณภาพทางด้านการอาชีวศึกษาและทักษะทางวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

จากผลการผลิตกำลังคนออกสู่ตลาดแรงงาน ในระบบการศึกษา พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษายังขาดทักษะในการปฏิบัติงานตามสภาพจริง จึงไม่สามารถทำงานได้ทันที สถานประกอบการต้องทำการฝึกอบรมก่อนทำงาน ทั้งยังขาดระเบียบวินัยและความอดทนในการทำงานในโรงงาน อันเนื่องจากสภาพการผลิตกำลังคนด้านการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา ยังขาดครูที่มีประสบการณ์จากการทำงานในสถานประกอบการ เนื่องจากครูที่บรรจุเข้าทำงานส่วนใหญ่เพิ่งจบจากสถานศึกษา รวมทั้งสถานศึกษาขาดเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ทันสมัย จึงทำให้นักเรียน นักศึกษาไม่สามารถใช้เครื่องจักรของสถานประกอบการได้ เนื่องจากงบประมาณที่สถานศึกษาได้รับมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอในด้านการจัดซื้ออุปกรณ์ที่ทันสมัยตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในสถานประกอบการ ด้านนักเรียน นักศึกษา มีอัตราการลาออกระหว่างศึกษาค่อนข้างสูง ประมาณร้อยละ 10 ต่อปี ปัจจัยที่สำคัญคือ การขาดทุนทรัพย์ในการศึกษา จึงออกจากระบบการศึกษาและเข้าสู่ตลาดแรงงาน ทำให้มีแรงงานช่างฝีมือที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานในตลาดแรงงานเป็นจำนวนมาก อันส่งผลต่อคุณภาพผลผลิตที่ออกสู่ตลาดสินค้า

ในการจัดการศึกษาด้านการอาชีวศึกษา สถานศึกษาพยายามจัดให้นักเรียน นักศึกษาได้เข้าฝึกการปฏิบัติงานให้เกิดทักษะในสถานปฏิบัติ แต่สถานประกอบการขาดบุคลากรที่รับผิดชอบในการฝึกทักษะให้นักเรียนนักศึกษา และไม่มีกฎหมายรองรับเรื่องการฝึกทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการ ซึ่งสถานประกอบการบางส่วนที่เข้าใจ เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา สภาพการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพดังกล่าว รัฐบาลไทยพยายามหาแนวทางที่ได้

ผลในการแก้ไขสภาพความไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด จึงสนับสนุนขอความช่วยเหลือจากประเทศสหพันธรัฐเยอรมันนี เพราะเป็นประเทศที่มีประสบการณ์และประสบความสำเร็จอย่างดีในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอาชีพระบบทวิภาคี มีการเริ่มโครงการที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ โดยจัดทำโครงการนำร่องเปิดหลักสูตรช่างฝึกหัดในปี 2529 เปิดหลักสูตรช่างฝึกหัด สาขา ช่างกลโรงงานระยะเวลาเรียน 3 ปี ต่อมาในปีการศึกษา 2532 ได้ขยายเป็น 5 สาขาวิชา ได้แก่ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ช่างไฟฟ้า ช่างเขียนแบบเครื่องกล และช่างจักรกลงานไม้ จนถึงปี 2535 มีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 163 คน การร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการมีความเป็นไปได้ สถานประกอบการให้ความสนใจมากขึ้น รัฐบาลไทยจึงสนับสนุนให้ขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลสหพันธรัฐเยอรมันนีในการขยายการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพทั่วประเทศ ในช่วงปี 2534 – 2537 จัดดำเนินการขยายในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ก่อน สำหรับสถานศึกษาในสังกัดอื่นๆ จะได้มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมที่จะจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพต่อไป (สำนักงานพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพระบบทวิภาคีแห่งชาติ 2536 : 1)

ในปีพ.ศ. 2532 กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการเปิดหลักสูตรช่างผู้ชำนาญการสาขาช่างซ่อมบำรุงในโรงงานอุตสาหกรรม ระยะเวลาเรียน 3 ปี ต่อมาในปีพ.ศ. 2534 ได้ขยายเป็น 6 สาขาวิชา เปิดสอนใน 4 สถานศึกษา และในปีพ.ศ. 2535 ได้ขยายการเปิดสอนเป็น 17 สาขาวิชาใน 13 สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา

4.2 วัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการของโครงการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น ทั้งด้านอุตสาหกรรมและการบริการ ทำให้ตลาดแรงงานมีความต้องการแรงงานในระดับพื้นฐานที่มีทักษะวิชาชีพในอัตราที่สูงขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพในการผลิตแรงงานแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงและความต้องการจะต้องมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการให้สามารถจัดการศึกษาเพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางที่มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรมอาชีวศึกษา 2541 : 3)

กรมอาชีวศึกษาจึงได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สนับสนุนการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เปิดโอกาสให้สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ตรงกับความต้องการสอดคล้องกับสภาพของชุมชนและ

ท้องถิ่น และเป็นหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นในเชิงการจัดการ โดยกำหนดนโยบายให้สถานศึกษา
ทุกแห่งจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีให้กว้างขวางยิ่งขึ้น กำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่
ความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักสูตรการเรียนไว้อย่างชัดเจน โดยนำข้อมูลจากการเปิด
สอนครั้งแรกมาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งแสวงหาความร่วมมือจากสถานประกอบการอย่างจริงจัง

หลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การให้ภาคเอกชนหรือสถานประกอบการ
มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือในการฝึกอาชีพเป็นแนวทางหนึ่ง
ที่สามารถพัฒนาคุณภาพของแรงงานระดับช่างฝีมือที่จำเป็นต้องมุ่งเน้นทักษะและประสบการณ์ตรง
เพื่อให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานของตลาดแรงงาน มีทักษะและประสบการณ์ที่เหมาะสมสอดคล้อง
กับความต้องการของสถานประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระได้อย่างแท้จริง การจัดการ
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Training หรือ DVT) จึงเป็นการจัดการอาชีวศึกษาที่อยู่
ในลักษณะของความร่วมมือ (Co – operative Education and Training) ระหว่างสถานศึกษากับ
สถานประกอบการ กำหนดให้นักศึกษาเรียนภาคทฤษฎีที่สถานศึกษาสัปดาห์ละ 1-2 วัน ฝึกอาชีพ
ที่สถานประกอบการสัปดาห์ละ 3-4 วัน ตลอดระยะเวลา 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) วุฒิบัตรและใบรับรองการผ่านงานจากสถานประกอบการ ซึ่งมี
หลักการดังนี้

4.2.1 เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการตามความ
ต้องการของสถานประกอบการ

4.2.2 นักศึกษาจะเป็นพนักงานของสถานประกอบการ ซึ่งสถานประกอบการเป็น
ผู้รับสมัครและคัดเลือกเอง หรืออาจทำร่วมกับสถานศึกษา

4.2.3 หลักสูตรที่ใช้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากทั้ง 2 ฝ่าย (สถานศึกษาและ
สถานประกอบการร่วมกันจัดทำหลักสูตร)

4.2.4 โดยทั่วไปหลักสูตรระดับนี้จะใช้เวลาในการเรียนและปฏิบัติ 3 ปี (โดยผู้
สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี)

4.2.5 สถานศึกษามีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบในการสอนวิชาภาคทฤษฎีและภาค
ปฏิบัติเบื้องต้น ส่วนสถานประกอบการจะดูแลรับผิดชอบในการฝึกภาคปฏิบัติวิชาชีพเฉพาะและ
วิชาชีพเลือกตามหลักสูตร ซึ่งระยะเวลาเรียนและฝึกอบรมส่วนใหญ่อยู่ในสถานประกอบการ
สัปดาห์ละ 3-4 วัน เรียนในสถานศึกษาสัปดาห์ละ 2 วัน

4.2.6 นักศึกษาและผู้ปกครองจะต้องทำสัญญาข้อตกลงการฝึกอาชีพกับสถาน
ประกอบการ และสำเนาให้สถานศึกษาทราบ

4.2.7 ในระหว่างฝึกอบรมจะต้องมีสมุดรายงานผลการศึกษาประจำตัวซึ่งจัดทำโดยนักศึกษาคู – อาจารย์ ผู้สอนจากสถานศึกษาและครูฝึกจากสถานประกอบการจะต้องร่วมกันพิจารณาผลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักสูตร ซึ่งสถานศึกษาและสถานประกอบการได้เห็นชอบร่วมกันตั้งแต่ต้น

4.2.8 เมื่อสิ้นสุดการศึกษาระบบตามหลักสูตร นักศึกษาจะต้องผ่านการทดสอบและประเมินผลด้วยข้อสอบของคณะกรรมการร่วมของสถานศึกษาและสถานประกอบการ

4.2.9 เมื่อสำเร็จการศึกษาระบบจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และประกาศนียบัตรรับรองความสามารถจากสถานประกอบการ หรือสมาคมวิชาชีพด้วย

แนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

- 1). สถานศึกษาต้องทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ ติดต่อกับสถานประกอบการเชิญชวนให้เข้าร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 2). สถานประกอบการที่ประสงค์จะรับนักศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแจ้งความจำนงและความร่วมมือไปยังสถานศึกษา
- 3). สถานศึกษาต้องวิเคราะห์การประกอบกิจการความพร้อมของสถานประกอบการ และความพร้อมของสถานศึกษาก่อนกำหนดสาขาวิชาชีพที่จะร่วมกันฝึก
- 4). สถานศึกษาและสถานประกอบการ ร่วมกันทำความเข้าใจในหลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และหน้าที่ของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 5). สถานศึกษาและสถานประกอบการร่วมมือกันดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังนี้
  - 5.1 กำหนดสาขาวิชาชีพที่จะฝึกนักศึกษา
  - 5.2 กำหนดเป้าหมายจำนวนนักศึกษา
  - 5.3 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ
  - 5.4 จัดทำรายละเอียดการฝึกภาคปฏิบัติในแต่ละรายวิชาตามความเหมาะสมของสถานประกอบการให้ครอบคลุม
  - 5.5 เนื้อหาของหลักสูตร
  - 5.6 จัดทำแผนการฝึกภาคปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักสูตร
  - 5.7 จัดการเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนการเรียน
  - 5.8 นิเทศการเรียนการสอนการฝึกภาคปฏิบัติและติดตามผล
  - 5.9 จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล
  - 5.10 ร่วมกันทดสอบมาตรฐานฝีมือ

- 5.11 สถานประกอบการออกไปรับรองการผ่านงานให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา
- 5.12 สถานศึกษามอบประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
- วิธีการดำเนินงานของโครงการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
- 1). การวางแผนการดำเนินงานและกิจกรรม ระดับสถาบันและระดับภาค
  - 2). การส่งเสริมการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในสถานศึกษาและในสถานประกอบการ
  - 3). การจัดระบบข้อมูลสถิติเกี่ยวกับงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับสถาบันและระดับภาค
  - 4). การติดตามและรายงานผล การดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระดับสถาบันและระดับภาค

ตารางที่ 2.1 แผนปฏิบัติการดำเนินงานระบบทวิภาคี สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
กรมอาชีวศึกษา

ที่	ภารกิจ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา
1.	การมอบนโยบาย	1. กำหนดนโยบายการรับนักศึกษา ระบบทวิภาคี อย่างชัดเจน 2. กำหนดจำนวนที่รับและสาขาวิชาที่เปิดสอน ตามความต้องการของชุมชน	ก่อนรับนัก ศึกษา
2.	การจัดสรรงบประมาณ	1. จัดสรรงบประมาณให้กับสถาบัน 2. วางแผนนโยบายและวิธีการจัดสรรงบประมาณ ความร่วมมือกับภาคเอกชนแก่สถาบันเพื่อเป็น แนวทางในการจัดสรรงบประมาณให้แก่ละ วิทยาเขต 3. ติดตามประเมินผลการใช้งบประมาณ ความ ร่วมมือกับภาคเอกชน	ตามปี งบประมาณ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	ภารกิจ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา
3.	การประชาสัมพันธ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ 2. ผลิตสื่ออย่างต่อเนื่องและเป็นระบบในรูปแบบเอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน และการประสานสัมพันธ์กับชุมชน 3. จัดแถลงข่าวเป็นระยะๆ 4. นำเสนอข้อมูลระดับองค์กรขนาดใหญ่ เช่น สภาอุตสาหกรรม , BOI ฯลฯ 5. รวบรวมข้อมูลจัดทำเป็นศูนย์ข้อมูลงานในระดับกรมในงานด้านความร่วมมือภาคเอกชน โดยสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานในระดับต่างๆ 	
4.	การประสานความร่วมมือ ร่วมกับภาคเอกชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมวางแผนการจัดการเรียนการสอนร่วมกับสถานประกอบการ 2. จัดพิธีลงนามในความร่วมมือกับสถานประกอบการ 3. เชิญผู้แทนสถานประกอบการร่วมเป็นคณะกรรมการอาชีวศึกษาแห่งชาติ 	ตลอดปีการศึกษา
5.	การเพิ่มศักยภาพบุคลากร	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดฝึกอบรมครู – อาจารย์ ที่เกี่ยวข้องกับจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคอย่างต่อเนื่อง และให้มีการติดตามประเมินผล 2. จัดโครงการส่งครู – อาจารย์ ฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ 3. จัดอบรมครูฝึกสถานประกอบการเกี่ยวกับเทคนิคการสอนงาน การจัดประเมินผล การจัดทำแผนการฝึก ฯลฯ 4. พัฒนาครู – อาจารย์ เพื่อเป็นแกนนำในการขยายผลการดำเนินงานทวิภาคี 5. จัดสัมมนาผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานประกอบการ 	ตามความเหมาะสม

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	ภารกิจ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา
6.	ส่งเสริมการจัด อาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีในสถาน ศึกษาและสถาน ประกอบการ	1. สำรวจความต้องการของสถานศึกษาและท้องถิ่น 2. จัดทำแผนเป้าหมายการรับนักศึกษาในระบบ ทวิภาคีรุ่นใหม่ 3. จัดทำแผนการจัดสรรงบประมาณ 4. จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงาน 5. จัดทำแผนการนิเทศติดตามการดำเนินงาน ด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	ตามความ เหมาะสม
7.	กำหนดคุณลักษณะ วิชาชีพ	1. แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างภาครัฐ และเอกชน ในการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ทางวิชาชีพแต่ละสาขาวิชา 2. จัดทำคู่มือคุณลักษณะ 3. จัดทำข้อสอบมาตรฐานเพื่อประเมินคุณลักษณะ ทางวิชาชีพแต่ละสาขาวิชามาตรฐานฝีมือว่า ผ่านเกณฑ์คุณลักษณะเฉพาะทางวิชาชีพแต่ละ สาขาวิชาให้เป็นมาตรฐานอาชีวศึกษาแห่งชาติ 4. นิเทศติดตามให้มีการประเมินมาตรฐานวิชาชีพ ให้เป็นไปตามคุณลักษณะทางวิชาชีพแต่ละสาขา วิชาชีพที่ได้กำหนดไว้ 5. ออกแบบใบผ่านเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพแต่ละ เฉพาะสาขาวิชา ให้เป็นแนวทางเดียวกัน 6. ปรับปรุงและพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพ ให้สอดคล้องกับสาขาที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ทุก 5 ปี	ก่อนปี งบประมาณ
8.	กำหนดการรับและ กำหนดคุณลักษณะ ของผู้เรียนระบบ ทวิภาคี	1. กำหนดนโยบาย/เป้าหมายการรับสมัครไว้ อย่างชัดเจน โดยกำหนดโควตาให้นักเรียน โรงเรียนมัธยมในเขตพื้นที่ไม่น้อยกว่า 30% ของจำนวนที่รับ 2. กำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน	ก่อนปี งบประมาณ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	ภารกิจ	แนวทางการดำเนินการ	ระยะเวลา
9.	การติดตามและประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการทุกชั้นตอนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง 2. จัดสรรงบประมาณในการติดตามและประเมินผลให้เพียงพอ 3. ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 	สิ้นสุดปีงบประมาณ

ที่มา : คู่มือโครงการความร่วมมือกับภาคเอกชนและการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรมอาชีวศึกษา หน้า 15 – 19

4.3 ผลการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ผ่านมา

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หรือ Dual System หรือระบบโรงเรียนโรงงาน เริ่มจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้รับความช่วยเหลือระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี ต่อมาในปีพ.ศ. 2527 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยมอบให้กรมอาชีวศึกษาดำเนินโครงการความร่วมมือระหว่างกรมอาชีวศึกษา สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสถานประกอบการ ทดลองจัดการอาชีวศึกษาระบบโรงเรียนโรงงานที่วิทยาลัยเทคนิคท่าหลวงซีเมนต์ไทยอนุสรณ์ จังหวัดสระบุรี สาขาช่างซ่อมบำรุงในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันนี และดำเนินการรับช่างฝึกหัดรุ่นแรกในปีการศึกษา 2532 ต่อมาระหว่างปีพ.ศ. 2534 – 2537 กรมอาชีวศึกษาจึงมีนโยบายขยายการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีในสาขาวิชาอื่นๆด้วย เช่น สาขาช่างก่อสร้าง สาขาวิชาเกษตรกรรม สาขาวิชาคหกรรม ซึ่งในปีพ.ศ. 2535 กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการเปลี่ยนชื่อจาก “การจัดการอาชีวศึกษาระบบโรงเรียน – โรงงาน” เป็นการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตั้งแต่พ.ศ. 2535 จนถึงปัจจุบัน กรมอาชีวศึกษาได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีความก้าวหน้า มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน โดยกำหนดแนวทางและวิธีการดำเนินงานที่เป็นเกณฑ์มาตรฐานให้สถานศึกษาทุกแห่งได้นำไปปฏิบัติ และรายงานผลการดำเนินการให้กรมอาชีวศึกษาทราบ มีการจัดประชุมสัมมนาหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถาน

ศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาเป็นระยะ เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสรุปผลการปฏิบัติงาน ในระยะแรกของการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประสบปัญหาในการดำเนินงานมากมาย เช่น ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาระบบทวิภาคี การไม่ยอมรับจากผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ขาดความร่วมมือจากครู – อาจารย์ ในสถานศึกษา และสถานประกอบการไม่เข้าใจและไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับ ปัญหาด้านการจัดหลักสูตร การวัดผลและประเมินผล การนิเทศและติดตามผล เป็นต้น ซึ่งกรมอาชีวศึกษาได้จัดตั้งสำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีขึ้น เพื่อทำหน้าที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือแก่สถานศึกษา สถานประกอบการ ในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในเรื่องหลักสูตรระบบทวิภาคี การประชาสัมพันธ์ การจัดประชุมสัมมนา การพัฒนาบุคลากร และอื่น ๆ ทำให้การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเจริญก้าวหน้า ประสบผลสำเร็จ เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน และได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการมากขึ้นเป็นลำดับ สถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตั้งแต่ปีพ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน และพัฒนาการดำเนินงานจนเข้าเกณฑ์มาตรฐานคือ บริษัท ซี.พี. เซเว่น อีเลฟเว่น จำกัด

ปีงบประมาณ 2545 สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรมอาชีวศึกษา ได้รายงานสรุปผลการดำเนินงาน มีข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา สถานประกอบการ จำนวนนักศึกษา ระบบทวิภาคี (กรมอาชีวศึกษา 2545) ดังนี้

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษา ปีงบประมาณ 2545

กองสถานศึกษา	สถานศึกษา	สถาน		รวม	หมายเหตุ	
		ประกอบ	นักศึกษา			
			การ			ปวช.
กองวิทยาลัยเทคนิค	107	5,227	16,191	5,732	21,923	
กองวิทยาลัยอาชีวศึกษา	44	633	5,048	1,324	6,372	
กองการศึกษาอาชีพ	116	567	7,249	1,082	8,376	
กองวิทยาลัยเกษตรกรรม	10	50	261	376	637	
รวม	277	6,477	28,794	8,514	37,308	

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลจำนวนนักศึกษาทวิภาคีประจำปีการศึกษา 2545 จำแนกตามประเภทวิชา

ประเภทวิชา	ปวช.	ปวส.	รวม
อุตสาหกรรม	20,026	5,882	25,908
พาณิชยกรรม / บริหารธุรกิจ	5,421	1,517	8,938
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว	1,036	220	1,256
คหกรรม	1,479	428	1,907

ที่มา : รายงานสรุปผลการดำเนินงานของสำนักโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ประจำปีงบประมาณ 2545

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตั้งแต่พุทธศักราช 2535 จนถึงปัจจุบัน
กรมอาชีวศึกษาได้พบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

4.4.1 ปัญหาเชิงปริมาณ แนวทางการดำเนินงานด้านการศึกษาของกรมอาชีวศึกษา
มุ่งเน้นนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ เปิดรับผู้เรียนตามแผนงานที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้เป็นจำนวนมาก
ซึ่งตรงตามความต้องการของชุมชน ทำให้ขั้นตอนการคัดเลือกขาดประสิทธิภาพ ได้ผู้เรียนที่มี
คุณสมบัติไม่ตรงตามข้อกำหนด

4.4.2 ปัญหาเชิงคุณภาพ กรมอาชีวศึกษาดังเป้าหมายการรับผู้เรียนเข้าศึกษาต่อ
เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดผลกระทบต่อจำนวนครู – การดูแลด้านการเรียนการสอนไม่ทั่วถึง มีเวลา
น้อยในการวางแผนจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน คู่มือการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพ
ผู้เรียนด้านความประพฤติ จริยธรรม คุณธรรม ความรับผิดชอบ และผลกระทบต่อเครื่องมือ
เครื่องจักร วัสดุ อุปกรณ์ ไม่เพียงพอในการฝึกปฏิบัติขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์วิธี
การศึกษาระบบทวิภาคีแก่ผู้ประกอบการอย่างต่อเนื่อง

4.4.3. ปัญหาตลาดแรงงาน จากปัญหาเชิงปริมาณ ปัญหาเชิงคุณภาพ ทำให้เกิดผล
กระทบต่อความต้องการของตลาดแรงงาน เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาระบบทวิภาคีบางสาขาวิชาชีพ
มีจำนวนมากเกินความต้องการ และผู้สำเร็จการศึกษาบางรายขาดคุณภาพและประสิทธิภาพบาง
ประการ ไม่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ได้แก่ ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ความรู้
ด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เบื้องต้น (ข้อมูลการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการระบบทวิภาคี :
สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร 2 ณ โรงแรมสตาว์พลาซ่า จังหวัดระยอง : 7 – 8 กันยายน
2545)

5. การดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

5.1 หลักการ กรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของโครงการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นโครงการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา สังกัดกระทรวงอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2538 โดยปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ซึ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยยึดหลักการ กรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ของกรมอาชีวศึกษาเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งแนวปฏิบัติได้นำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) และฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) มาดำเนินการประกอบด้วย การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และกระจายการพัฒนาด้วยการเพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชน การสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้จากชุมชน การสร้างเสริมโอกาสการพัฒนาเพื่อการสร้างอาชีพและการมีงานทำ การส่งเสริมบทบาทของภาคธุรกิจเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชน ครอบครัวยุวมชน หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ให้มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

5.2 แนวทางและแผนการดำเนินงานจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี มีแนวทางในการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ดังนี้

5.2.1 จัดตั้งสำนักงานการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

5.2.2 แต่งตั้งหัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อาจารย์นิเทศ เจ้าหน้าที่

5.2.3 ประชุมชี้แจงให้ทุกแผนกวิชาเข้าใจและสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี โดยการเข้าร่วมจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์ แผนการสอน การประสานงานกับสถานประกอบการ รวมทั้งเข้าร่วมสัมมนาการจัดทำแผนการสอน การวัดประเมินผล เป็นต้น

5.2.4 ติดต่อประสานงานกับสถานประกอบการเป็นระยะๆ เชิญชวนเข้าร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคี และชี้แจงนโยบายและแนวทางการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งได้จัดการประชุมสัมมนา เมื่อ วันพฤหัสบดี ที่ 9 สิงหาคม 2544 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จากการประสานงานและการประชุมสัมมนาเป็นระยะๆ ทำให้สถานประกอบการเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี จึงมีสถานประกอบการให้ความร่วมมือเป็นจำนวนมากทุกปี

5.2.5 จัดการประชุมร่วมกับสถานประกอบการเกี่ยวกับ ขั้นตอนในการจัดการเรียน การสอน การคัดเลือกนักศึกษา การแต่งตั้งผู้ควบคุมการฝึก และครูฝึกประจำสถานประกอบการ การจัดสัมมนาการจัดทำแผนการสอนระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในวันพุธที่ 27 กุมภาพันธ์ 2545 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

5.2.6 จัดปฐมนิเทศผู้ปกครองและนักเรียน ก่อนทำสัญญาฝึกอาชีพกับสถาน ประกอบการ และการลงทะเบียนกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในการเรียนระบบทวิภาคี

5.2.7 การสัมมนาผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกอาชีพศึกษาระบบทวิภาคี เพื่อให้เกิด ความเข้าใจในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี บทบาทของผู้ควบคุมการฝึก ครูฝึก ในสถานประกอบการ และอาจารย์นิเทศก์ จิตวิทยาการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ การจัดทำแผนการสอน ตลอดจน การศึกษาประสบการณ์จากสถานประกอบการที่ได้ร่วมกันจัดการศึกษาระบบทวิภาคีอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งวิทยาลัยฯ ได้จัดสัมมนาผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกในสถานประกอบการ ในวันที่ 9 สิงหาคม 2544 และวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2545 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

5.2.8 จัดสัมมนาผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึก เพื่อจัดทำแผนการฝึกในสถาน ประกอบการและลงนามความร่วมมือรับมอบป้าย DVT จำนวน 217 แห่ง ในวันอังคารที่ 2 กรกฎาคม 2545 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี โดยมีอธิบดีกรมอาชีวศึกษา นายพยุงศักดิ์ จันทรสุนทรินทร์ เป็นประธานมอบป้ายให้แก่สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือ

5.2.9 จัดสัมมนาผู้ควบคุมการฝึกอาชีพศึกษาระบบทวิภาคีเกี่ยวกับการทดสอบ มาตรฐานฝีมือนักเรียนระบบทวิภาคี ตามหลักสูตร ปวช. 38 ในวันที่ 21 – 23 พฤศจิกายน 2544 ณ ห้องประชุมวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี เพื่อให้ผู้ควบคุมการฝึกและครูฝึกได้เข้าใจหลักการทดสอบ มาตรฐานฝีมือ และแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการทดสอบมาตรฐานฝีมือ

5.2.10 จัดทำคู่มือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี พ.ศ. 2542 และ พ.ศ. 2545 (ฉบับเพิ่มเติม) เพื่อให้ครู – อาจารย์ นักศึกษา ผู้ปกครอง และสถาน ประกอบการ เกิดความเข้าใจในหลักการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และบทบาทหน้าที่ของตน จนสามารถปฏิบัติตามแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีได้ประสบผลสำเร็จ

การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ในสังคมไทย จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาระบบทวิภาคี ให้ทุกฝ่ายเข้าใจในบทบาทหน้าที่และ วิธีการปฏิบัติ ได้แก่ ผู้ปกครอง สถานประกอบการ บุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ร่วมกันว่าการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นระบบการจัดการศึกษาที่จะต้องร่วมมือกันระหว่างสถาน ประกอบการกับสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีได้จัดการประชุมสัมมนาร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการเรียนภาคปฏิบัติ การจัดประเมินผล การจัดทำคู่มือ

การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และการทดสอบมาตรฐานฝีมือ ซึ่งระบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินงานต่อไป (สมเกียรติ พึ่งอาตม์ , 2542 : 67)

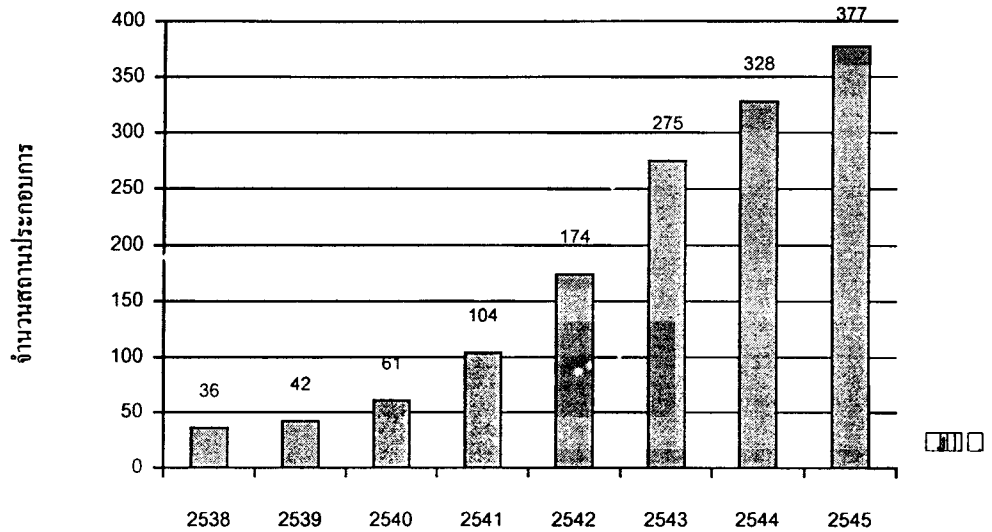
วิธีดำเนินงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา เพื่อให้สถานประกอบการเข้าร่วมโครงการ การรับนักศึกษา ตลอดจนถึงขั้นตอนการจบการศึกษาของนักศึกษา สรุปดังนี้

1) จัดทำบัญชีรายชื่อและข้อมูลที่สำคัญของสถานประกอบการในจังหวัดหรือจังหวัดใกล้เคียง เช่น ประเภทของสถานประกอบการ จำนวนแรงงาน กำลังการผลิต เงินทุนหมุนเวียน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการพิจารณาคัดเลือกสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2) พิจารณาคูณสมบัติสถานประกอบการ เป็นสิ่งสำคัญของการดำเนินการตามโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำเป็นต้องพิจารณาคัดเลือกสถานประกอบการที่มีความพร้อมและความเข้าใจในระบบนี้พอสมควรตามหลักเกณฑ์เบื้องต้นของกรมอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองนักศึกษา และสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการมีความเชื่อมั่นในระบบทวิภาคี

5.3 ผลที่ได้รับจากโครงการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี เริ่มดำเนินการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในปีพุทธศักราช 2538 ซึ่งเป็นปีที่กรมอาชีวศึกษามีการปรับเปลี่ยนหลักสูตร ปวช. และประกาศให้สถานศึกษาในสังกัดกรมอาชีวศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามความพร้อมของสถานศึกษาและท้องถิ่น ด้วยเหตุที่เขตจังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดที่มีเส้นทางเชื่อมโยงไปยังจังหวัดต่าง ๆ ทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และถิ่นเขตชานเมืองหลวง จึงเป็นจุดที่เหมาะสมในการจัดตั้งเขตอุตสาหกรรม และสถานประกอบการจำนวนมาก ดังนั้นวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จึงสามารถดำเนินการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้ตามนโยบายกรมอาชีวศึกษา ความต้องการของตลาดแรงงานและชุมชน โดยมุ่งเน้นการผลิตช่างฝีมือสาขาวิชาชีพต่าง ๆ โดยได้รับความร่วมมือในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจากสถานประกอบการตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 จนถึงปัจจุบัน (ปีการศึกษา 2545) เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 แผนภูมิแสดงข้อมูลจำนวนสถานประกอบการที่เข้าร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ตั้งแต่ พ.ศ. 2538 - 2545

ที่มา : ปทุมธานี , วิทยาลัยเทคนิค “รายงานผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ปีการศึกษา 2545” วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

การได้รับความร่วมมือในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจากสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี และความสนใจจากผู้ปกครอง นักศึกษา และชุมชนเพิ่มขึ้นเป็นลำดับนั้น ทำให้การดำเนินงานติดขัด เกิดอุปสรรคและปัญหาต่างๆ เช่น การประสานงาน บุคลากร หลักสูตร เครื่องมือ เครื่องจักร การวัดผลประเมินผล การติดตามผล เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาที่มีผลกระทบต่อนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติอยู่ในสถานประกอบการ โดยสถานประกอบการทำเรื่องส่งตัวนักศึกษา กลับคืนสถานศึกษาและพ้นสภาพมีจำนวนมาก ทำให้นักศึกษาที่จบหลักสูตรมีจำนวนน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนที่เข้าศึกษาซึ่งเป็นปัญหาที่ควรศึกษา ค้นคว้า หาสาเหตุ เพื่อหาข้อมูลมาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการจัดการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีต่อไป

ข้อมูลสถิติจำนวนนักเรียนระบบทวิภาคี ระดับ ปวช. ที่เข้าศึกษา และที่สำเร็จการศึกษา

ปีการศึกษา ที่เข้ารับการศึกษา	แผนกวิชา	จำนวนนักศึกษา / คน		ปีที่สำเร็จการศึกษา
		เข้าศึกษา	จบการศึกษา	
2538	ช่างยนต์	42	22	2540
	ช่างกลโรงงาน	45	22	
	ช่างเชื่อมโลหะ	20	6	
	ช่างไฟฟ้า	21	16	
	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	17	7	
	ช่างก่อสร้าง	-	-	
	เลขานุการ	58	32	
	ธุรกิจค้าปลีก			
	รวมจำนวน	203	105	
2539	ช่างยนต์	57	35	2541
	ช่างกลโรงงาน	52	28	
	ช่างเชื่อมโลหะ	7	4	
	ช่างไฟฟ้า	12	10	
	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	6	3	
	ช่างก่อสร้าง	-	-	
	เลขานุการ	53	29	
	ธุรกิจค้าปลีก			
	รวมจำนวน	187	109	
2540	ช่างยนต์	44	16	2542
	ช่างกลโรงงาน	39	9	
	ช่างเชื่อมโลหะ	9	3	
	ช่างไฟฟ้า	19	8	
	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	-	-	
	ช่างก่อสร้าง	-	-	
	เลขานุการ	33	20	
	ธุรกิจค้าปลีก			
	รวมจำนวน	144	56	

ข้อมูลสถิติจำนวนนักรศึกษาระบบทวิภาคี ระดับ ปวช.ที่เข้าศึกษา และที่สำเร็จการศึกษา (ต่อ)

ปีการศึกษา ที่เข้ารับการศึกษ	แผนกวิชา	จำนวนนักศึกษา / คน		ปีที่สำเร็จการศึกษา
		เข้าศึกษา	จบการศึกษา	
2541	ช่างยนต์	44	20	2543
	ช่างกลโรงงาน	10	3	
	ช่างเชื่อมโลหะ	8	3	
	ช่างไฟฟ้า	15	9	
	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	-	-	
	ช่างก่อสร้าง	-	-	
	เลขานุการ	24	21	
	ธุรกิจค้าปลีก			
รวมจำนวน		101	56	
2542	ช่างยนต์	47	29	2544
	ช่างกลโรงงาน	38	18	
	ช่างเชื่อมโลหะ	29	11	
	ช่างไฟฟ้า	44	21	
	ช่างอิเล็กทรอนิกส์	17	1	
	ช่างก่อสร้าง	10	3	
	เลขานุการ	52	37	
	ธุรกิจค้าปลีก			
	เทคนิคการผลิต	17	13	
รวมจำนวน		254	129	
2543	ช่างยนต์			2545
	ช่างกลโรงงาน			
	ช่างเชื่อมโลหะ			
	ช่างไฟฟ้า	-	-	
	ช่างอิเล็กทรอนิกส์			
	ช่างก่อสร้าง			

ข้อมูลสถิติจำนวนนักศึกษาระบบทวิภาคี ระดับ ปวช.ที่เข้าศึกษา และที่สำเร็จการศึกษา (ต่อ)

ปีการศึกษา ที่เข้ารับการศึกษ	แผนกวิชา	จำนวนนักศึกษา / คน		ปีที่สำเร็จการศึกษา
		เข้าศึกษา	จบการศึกษา	
	เลขานุการ ธุรกิจค้าปลีก เทคนิคการผลิต รวมจำนวน	-	-	
2544	ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง เลขานุการ ธุรกิจค้าปลีก เทคนิคการผลิต	-	-	2546
2545	ช่างยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างเชื่อมโลหะ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง เลขานุการ ธุรกิจค้าปลีก เทคนิคการผลิต	-	-	2547

ที่มา : รายงานสถิติจำนวนนักศึกษาระบบทวิภาคี งานทะเบียน วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

จากแนวนโยบายของประเทศในด้านการพัฒนาอาชีพและการฝึกอบรมวิชาชีพให้กับประชาชนและเยาวชนดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และกรมอาชีวศึกษาในฐานะที่เป็นองค์กรหลักในการจัดการด้านอาชีวศึกษาของชาติจึงได้มีโครงการความร่วมมือกับภาคเอกชนในการฝึกอบรมเยาวชนเพื่อให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมากยิ่งขึ้น โดยได้ริเริ่มโครงการจัดอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีร่วมกับภาคเอกชน และได้ดำเนินการได้รับผลสำเร็จเป็นอย่างดีมาแล้วในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคนานาประการที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้การบริหารโครงการจัดการอาชีวศึกษาในระบบทวิภาคีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงได้ใช้กรอบแนวคิดในการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นหลักในการวิจัย ซึ่งได้แก่ ด้านการวางแผนและการประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงานและการประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการติดตามผล เป็นกรอบในการวิจัยต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้วยวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ดังนี้

- 1.1 ประชากร ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่มคือ กลุ่มบุคลากรในสถานประกอบการ จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ เจ้าของกิจการและครูฝึก จำนวน 275 คน และกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจารย์ผู้สอน จำนวน 90 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 365 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่มคือ กลุ่มบุคลากรในสถานประกอบการ จังหวัดปทุมธานี ได้แก่ เจ้าของกิจการและครูฝึก จำนวน 222 คน และกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจารย์ผู้สอน จำนวน 90 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 312 คน ได้มาโดยความสมัครใจของบุคคล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่าเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่ง ประสบการณ์การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี แบบมาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของ Likert โดยกำหนดน้ำหนักของการประเมินค่าระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

5. หมายถึง การมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการใน

เขตจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี มีทั้งหมด 6 ด้าน จำนวน 37 ข้อ คือ

1. ด้านการวางแผนและการประชาสัมพันธ์	จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการดำเนินงานและประสานงาน	จำนวน 6 ข้อ
3. ด้านบุคลากร	จำนวน 7 ข้อ
4. ด้านหลักสูตร	จำนวน 8 ข้อ
5. ด้านการวัดและประเมินผล	จำนวน 7 ข้อ
6. ด้านการติดตามผล	จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับประเด็นปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 6 ด้าน ดังกล่าวข้างต้น

2.2 การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาวัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย

2.2.2 ศึกษาและวิเคราะห์แนวทาง วิธีการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจากเอกสาร ตำรา ทฤษฎีการบริหารการศึกษา ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

2.2.3 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำชี้แนะ ตรวจสอบและแก้ไขให้เหมาะสม

2.2.4 เสนอชื่อบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิและส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วแก้ไข นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งเพื่อขอคำชี้แนะ ตรวจสอบ และแก้ไขให้เหมาะสม

2.2.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขแล้วจากการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ขออนุญาตจากกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญของกรมอาชีวศึกษาตรวจสอบก่อนนำไปใช้สถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสถานประกอบการที่เข้าร่วม โครงการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

2.2.6 นำแบบสอบถามซึ่งเป็นชุดเดียวกันไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูอาจารย์ในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี และกลุ่มประชากรในสถานประกอบการเขตมีนบุรี ซึ่งมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี รวม 30 คน นำผลการทดลองหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ปรากฏค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น ของสถานศึกษาเท่ากับ .96 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1) ด้านการวางแผน/การประชาสัมพันธ์	เท่ากับ .96
2) ด้านการดำเนินงาน/การประสานงาน	เท่ากับ .95
3) ด้านบุคลากร	เท่ากับ .69
4) ด้านหลักสูตร	เท่ากับ .89
5) ด้านการวัดผล/ประเมินผล	เท่ากับ .96
6) ด้านติดตามผล	เท่ากับ .96

ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น ของสถานประกอบการ เท่ากับ .97 ซึ่งมีรายละเอียด

ดังนี้

1) ด้านการวางแผน/การประชาสัมพันธ์	เท่ากับ .89
2) ด้านการดำเนินงาน/การประสานงาน	เท่ากับ .98
3) ด้านบุคลากร	เท่ากับ .97
4) ด้านหลักสูตร	เท่ากับ .89

ช่วงคะแนน	ความหมาย
1.00 - 1.49	การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
1.50 - 2.49	การมีส่วนร่วมน้อย
2.50 - 3.49	การมีส่วนร่วมปานกลาง
3.50 - 4.49	การมีส่วนร่วมมาก
4.50 - 5.00	การมีส่วนร่วมมากที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการแจกแจงความถี่ (frequency) เทียบกับอัตราร้อยละจากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเฉพาะตอนที่ 3 (คำถามปลายเปิด)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

การนำเสนอผลการวิจัยในบทนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลในสถานประกอบการ ได้แก่ เจ้าของสถานประกอบการ ผู้ควบคุมการฝึก และครูฝึก และกลุ่มบุคคลในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์ผู้สอน ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

สถานภาพ	สถานประกอบการ		สถานศึกษา	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	142	64.0	65	72.2
หญิง	80	36.0	25	27.8
รวม	222	100.0	90	100.0
อายุ				
ต่ำกว่า 25 ปี	57	25.7	6	6.7
26 – 30 ปี	44	19.8	13	14.4
31 – 35 ปี	52	23.4	19	21.1
36 – 40 ปี	39	17.6	13	14.4
41 – 45 ปี	21	9.5	18	20.0
46 ปีขึ้นไป	9	4.1	21	23.4
รวม	222	100.0	90	100.0
ตำแหน่งหน้าที่				
เจ้าของกิจการ	39	17.6	-	-
ผู้ควบคุมการฝึก	75	33.8	-	-
ครูฝึก	60	27.0	-	-
อื่นๆ	48	21.6	-	-
ผู้บริหาร	-	-	5	5.6
ครูอาจารย์	-	-	85	94.4
รวม	222	100.0	90	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	สถานประกอบการ		สถานศึกษา	
	จำนวนคน	ร้อยละ	จำนวนคน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษา				
ปริญญาตรี	-	-	72	80.0
ปริญญาโท	-	-	18	20.0
รวม	-	-	90	100.0
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน				
ในระบบทวิภาคี				
1 ปี	-	-	20	22.2
2 ปี	-	-	15	16.7
3 ปี	-	-	21	23.3
4 ปี	-	-	34	37.8
1-3 ปี	135	60.8	-	-
4-6 ปี	70	31.5	-	-
7 ปีขึ้นไป	17	7.7	-	-
รวม	222	100.0	90	100.0

ตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี แบ่งตามกลุ่มเป้าหมายเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ในส่วนของสถานประกอบการ สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 64.0 เป็นหญิงคิดเป็นร้อยละ 36.0 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 26-46 ปี คิดเป็นร้อยละ 74.32 ตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ เจ้าของกิจการคิดเป็นร้อยละ 17.6 ผู้ควบคุมการฝึกคิดเป็นร้อยละ 33.8 ครูฝึกคิดเป็นร้อยละ 27.0 อื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 21.6 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการสอนด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.8 จำนวน 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 จำนวน 7 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.7

ในส่วนของสถานศึกษา สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นชายคิดเป็นร้อยละ 72.2 เป็นหญิงคิดเป็นร้อยละ 27.8 ตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารคิดเป็นร้อยละ 5.6 ครูอาจารย์คิดเป็นร้อยละ 94.4 อายุ ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.4 ระดับการศึกษา วุฒิปริญญาตรีร้อยละ 80.0 วุฒิปริญญาโทร้อยละ 20.0 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการ

สอนด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จำนวน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.2 จำนวน 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.7 จำนวน 3 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.3 จำนวน 4 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.8

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในการพิจารณาโดยรวมทุกด้าน

การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่วนนี้เป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการติดตามผล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าระดับการมีส่วนร่วม ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

องค์ประกอบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	สถานประกอบการ			สถานศึกษา		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์	3.23	0.66	ปานกลาง	3.09	0.79	ปานกลาง
2. ด้านการดำเนินงาน / การประสานงาน	3.24	0.62	ปานกลาง	3.19	0.87	ปานกลาง
3. ด้านบุคลากร	3.27	0.63	ปานกลาง	3.04	0.73	ปานกลาง
4. ด้านหลักสูตร	3.12	0.67	ปานกลาง	3.00	0.79	ปานกลาง
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล	3.25	0.65	ปานกลาง	3.17	0.77	ปานกลาง
6. ด้านการติดตามผล	3.18	0.73	ปานกลาง	3.26	0.83	ปานกลาง
รวม	3.21	0.57	ปานกลาง	3.11	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 บุคลากรในสถานประกอบการรายงานว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็รายงานว่าได้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านบุคลากร ($\bar{x} = 3.27$) และด้านที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านหลักสูตร ($\bar{x} = 3.12$)

ส่วนบุคคลากรในสถานศึกษารายงานว่า ได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยรวมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็รายงานว่า ได้มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการติดตามผล ($\bar{x} = 3.26$) และด้านที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านหลักสูตร ($\bar{x} = 3.00$)

2.2 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีและวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่วนนี้เป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในกิจกรรม ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์

กิจกรรมด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์	สถานประกอบการ			สถานศึกษา		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างทั่วถึง	3.24	0.80	ปานกลาง	3.07	0.83	ปานกลาง
2. การวางแผนจัดประชุมสัมมนาต่างๆ	3.09	0.79	ปานกลาง	3.00	0.85	ปานกลาง
3. การวางแผนการปฏิบัติงานตามโครงการ	3.21	0.83	ปานกลาง	3.08	0.94	ปานกลาง
4. การวางแผนการฝึกอบรมร่วมกัน	3.31	0.86	ปานกลาง	3.18	1.01	ปานกลาง
5. การวางแผนการใช้สถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักรในการฝึกปฏิบัติเบื้องต้น	3.29	0.89	ปานกลาง	3.12	1.06	ปานกลาง
รวม	3.23	0.66	ปานกลาง	3.09	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 บุคลากรในสถานประกอบการรายงานว่า ได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการวางแผน / ประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.23$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การวางแผนการฝึกอบรมร่วมกัน ($\bar{x} = 3.31$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การวางแผนจัดประชุมสัมมนาต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.09$)

ส่วนบุคคลากรในสถานศึกษารายงานว่า ได้มีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการวางแผน / ประชาสัมพันธ์ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.09$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การวางแผนการฝึกอาชีพร่วมกัน ($\bar{x} = 3.18$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การวางแผนจัดประชุมสัมมนาต่าง ๆ ($\bar{x} = 3.00$)

2.3 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในด้านการดำเนินงาน /

ประสานงานของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีและวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่วนนี้เป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ดังแสดงในตารางที่ 2.3

ตารางที่ 4.4 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีใน ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน

กิจกรรมด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน	สถานประกอบการ			สถานศึกษา		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การจัดหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การประสานงานโดยเฉพาะ	3.24	0.79	ปานกลาง	3.21	0.99	ปานกลาง
2. การติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆ	3.14	0.84	ปานกลาง	3.19	0.95	ปานกลาง
3. การจัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจ ในหลักการเบื้องต้นของการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีเป็นประจำ	3.14	0.86	ปานกลาง	3.06	0.99	ปานกลาง
4. การรับสมัครและคัดเลือกนักศึกษาตาม คุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนด	3.27	0.87	ปานกลาง	3.10	1.03	ปานกลาง
5. การจัดการปฐมนิเทศนักศึกษาในสถาน ศึกษาก่อนส่งไปฝึกอาชีพในสถาน ประกอบการ	3.28	0.85	ปานกลาง	3.33	1.04	ปานกลาง
6. การดำเนินการสนับสนุนการเรียนการ สอนระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง	3.37	0.82	ปานกลาง	3.29	1.01	ปานกลาง
รวม	3.24	0.62	ปานกลาง	3.19	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 บุคลากรในสถานประกอบการรายงานว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.24$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การดำเนินการสนับสนุนการเรียนการสอนระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง ($\bar{x} = 3.37$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การติดต่อประสานงานในเรื่องต่าง ๆ และการจัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหลักการเบื้องต้นของการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นประจำ ($\bar{x} = 3.14$)

ส่วนบุคลากรในสถานศึกษารายงานว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.19$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การจัดการปฐมนิเทศนักศึกษาในสถานศึกษาก่อนส่งไปฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ($\bar{x} = 3.33$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การจัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหลักการเบื้องต้นของการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นประจำ ($\bar{x} = 3.06$)

2.4 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในด้านบุคลากร

ระหว่างสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีและวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่วนนี้เป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในด้านบุคลากร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในด้านบุคลากร

กิจกรรมด้านบุคลากร	สถานประกอบการ			สถานศึกษา		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การจัดครู – อาจารย์ และครูฝึกที่มีความรู้ความสามารถตรงตามหลักเกณฑ์	3.52	0.89	มาก	3.31	0.83	ปานกลาง
2. การจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรเรื่องการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นประจำสม่ำเสมอ	3.17	0.87	ปานกลาง	2.96	0.98	ปานกลาง
3. การจัดประชุมชี้แจงแก่ครู – อาจารย์ และครูฝึกเกี่ยวกับการเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติ และเกณฑ์การประเมินผล	3.25	0.91	ปานกลาง	3.00	1.04	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

กิจกรรมด้านบุคลากร	สถานประกอบการ			สถานศึกษา		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
4. การประสานงานระหว่างบุคคลอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	3.27	0.68	ปานกลาง	3.13	0.85	ปานกลาง
5. การจัดบุคลากรเพียงพอในการให้ บริการทางวิชาการอย่างรวดเร็วและมี ประสิทธิภาพ	3.23	0.87	ปานกลาง	2.90	0.94	ปานกลาง
6. การจัดบุคลากรร่วมประเมินผลการเรียน ของนักศึกษาเป็นประจำสม่ำเสมอ	3.31	0.79	ปานกลาง	2.99	0.87	ปานกลาง
7. การแก้ไขปัญหาการฝึกอาชีพของ นักศึกษา	3.13	0.90	ปานกลาง	2.97	0.89	ปานกลาง
รวม	3.27	0.63	ปานกลาง	3.04	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 บุคลากรในสถานประกอบการรายงานว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านบุคลากรในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การจัดครู – อาจารย์ และครูฝึกที่มีความรู้ความสามารถตรงตามหลักเกณฑ์ ($\bar{x} = 3.52$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การแก้ไขปัญหาการฝึกอาชีพของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.13$)

ส่วนบุคลากรในสถานศึกษารายงานว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านบุคลากรในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.04$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การจัดครู – อาจารย์ และครูฝึกที่มีความรู้ความสามารถตรงตามหลักเกณฑ์ ($\bar{x} = 3.31$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การจัดบุคลากรเพียงพอในการให้บริการทางวิชาการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 2.90$)

2.5 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในด้านหลักสูตร

ระหว่างสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีและวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่วนนี้เป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในด้านหลักสูตร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ดังแสดงในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในด้านหลักสูตร

กิจกรรมด้านหลักสูตร	สถานประกอบการ			สถานศึกษา		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดหลักสูตรการศึกษาระบบทวิภาคี	3.22	0.78	ปานกลาง	3.24	1.01	ปานกลาง
2. การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร	3.24	0.80	ปานกลาง	3.21	0.93	ปานกลาง
3. การจัดลำดับรายวิชาในการลงทะเบียนแต่ละภาคเรียน	3.14	0.77	ปานกลาง	3.12	0.95	ปานกลาง
4. การจัดทำเอกสาร ตำรา เพื่อใช้ประกอบการสอนตามหลักสูตร	3.11	0.94	ปานกลาง	2.87	0.88	ปานกลาง
5. การนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการกรรมการเรียนการสอนเบื้องต้น	3.15	0.88	ปานกลาง	2.96	0.89	ปานกลาง
6. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร	2.97	0.91	ปานกลาง	2.83	0.93	ปานกลาง
7. การติดตามผลการใช้หลักสูตร	3.11	0.89	ปานกลาง	2.86	1.01	ปานกลาง
8. การปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ	3.05	0.89	ปานกลาง	2.91	1.01	ปานกลาง
รวม	3.12	0.67	ปานกลาง	3.00	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 บุคลากรในสถานประกอบการรายงานว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านหลักสูตรในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.12$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ($\bar{x} = 3.24$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\bar{x} = 2.97$)

ส่วนบุคลากรในสถานศึกษารายงานว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านหลักสูตรในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การกำหนดหลักสูตรการศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{x} = 3.24$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ($\bar{x} = 2.83$)

2.6 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในด้านการวัดและประเมินผลระหว่างสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่วนนี้เป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ดังแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในด้านการวัดและประเมินผล

กิจกรรมด้านการวัดและประเมินผล	สถานประกอบการ			สถานศึกษา		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล การเรียนในแต่ละสาขาวิชา	3.17	0.84	ปานกลาง	3.16	0.94	ปานกลาง
2. การดำเนินการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ให้นักศึกษาทราบก่อนทำการสอน	3.23	0.81	ปานกลาง	3.21	0.94	ปานกลาง
3. การดำเนินการวัดและประเมินผลด้าน การเรียนของนักศึกษา	3.32	0.80	ปานกลาง	3.36	0.92	ปานกลาง
4. การตั้งเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนเป็น ไปตามหลักสูตร เหมาะสม ยุติธรรม	3.28	0.84	ปานกลาง	3.36	0.92	ปานกลาง
5. การกำหนดวิธีการซ่อมเสริมให้นักศึกษา ที่ไม่ผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้	3.23	0.89	ปานกลาง	3.02	0.89	ปานกลาง
6. การกำหนดแนวทางการแจ้งผลการเรียน ให้นักศึกษาทราบทุกภาคเรียนอย่าง เหมาะสม	3.31	0.90	ปานกลาง	3.12	0.93	ปานกลาง
7. การกำหนดระเบียบวิธีการวัดผลใน ลักษณะเทียบโอนประสบการณ์รายวิชา	3.19	0.81	ปานกลาง	2.99	0.97	ปานกลาง
รวม	3.25	0.65	ปานกลาง	3.17	0.77	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 บุคลากรในสถานประกอบการรายงานว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการวัดและประเมินผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$) โดยรายการกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การดำเนินการวัดและประเมินผลด้านการเรียนของนักศึกษา ($\bar{x} = 3.32$) และรายการกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการเรียนในแต่ละสาขาวิชา ($\bar{x} = 3.17$)

ส่วนบุคลากรในสถานศึกษารายงานว่าได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการวัดและประเมินผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$) โดยรายการกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การดำเนินการวัดและประเมินผลด้านการเรียนของนักศึกษาและการตั้งเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนเป็นไปตามหลักสูตรเหมาะสม ยุติธรรม ($\bar{x} = 3.36$) และรายการกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การกำหนดระเบียบวิธีการวัดผลในลักษณะเทียบโอนประสบการณ์รายวิชา ($\bar{x} = 2.99$)

2.7 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในด้านการติดตามผล

ระหว่างสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีและวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ส่วนนี้เป็นผลของการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในด้านการติดตามผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วม ดังแสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในด้านการติดตามผล

กิจกรรมด้านการติดตามผล	สถานประกอบการ			สถานศึกษา		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การนิเทศติดตามผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่อง	3.24	0.83	ปานกลาง	3.38	1.01	ปานกลาง
สม่ำเสมอ	3.13	0.85	ปานกลาง	3.29	0.91	ปานกลาง
2. การจัดส่งรายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหารเป็นปัจจุบันสม่ำเสมอ	3.21	0.95	ปานกลาง	3.39	0.91	ปานกลาง
3. การให้คำแนะนำในเรื่องต่าง ๆ แก่นักศึกษา	3.13	0.98	ปานกลาง	2.97	1.02	ปานกลาง
4. การประเมินผลสถิติผู้จบการศึกษาประจำปี						
รวม	3.18	0.73	ปานกลาง	3.11	0.69	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 บุคลากรในสถานประกอบการรายงานว่า ได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการติดตามผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การนิเทศติดตามผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.24$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การจัดส่งรายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหารเป็นปัจจุบันสม่ำเสมอและการประเมินผลสถิติผู้จบการศึกษาประจำปี ($\bar{x} = 3.13$)

ส่วนบุคลากรในสถานศึกษารายงานว่า ได้มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ด้านการติดตามผลในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.11$) โดยรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆแก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.39$) และรายกิจกรรมที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การประเมินผลสถิติผู้จบการศึกษาประจำปี ($\bar{x} = 2.97$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการ กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรฝ่ายสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับฝ่ายวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ซึ่งวิเคราะห์ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการกับบุคลากรในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี โดยการทดสอบค่าที (t-test)

องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการจัด อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	สถานประกอบการ		สถานศึกษา		T-test
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์	3.23	0.66	3.09	0.79	1.59
2. ด้านการดำเนินงาน / การประสานงาน	3.24	0.62	3.19	0.87	0.45
3. ด้านบุคลากร	3.27	0.63	3.04	0.73	2.79*
4. ด้านหลักสูตร	3.12	0.67	3.00	0.79	1.29
5. ด้านการวัดและประเมินผล	3.25	0.65	3.17	0.77	0.86
6. ด้านการติดตามผล	3.18	0.73	3.26	0.83	-0.83
รวม	3.21	0.57	3.11	0.69	1.35

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรในสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี กับบุคลากรในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีโดยรวมไม่พบนัยสำคัญของความแตกต่าง เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์รายด้านได้พบนัยสำคัญของความแตกต่างที่ระดับ .05 ในด้านบุคลากร เมื่อตรวจสอบค่าเฉลี่ยพบว่า บุคลากรฝ่ายสถานประกอบการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.27$) สูงกว่าบุคลากรฝ่ายสถานศึกษา ($\bar{x} = 3.04$)

ตอนที่ 4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

4.1 ปัญหา อุปสรรค ซึ่งเกิดจากความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระหว่างสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีและวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ซึ่งบุคลากรฝ่ายวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีมีความคิดร่วมกัน โดยได้จากการแจกแจงความถี่และจัดอันดับความถี่จากผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.10 ปัญหา อุปสรรคของการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของฝ่ายวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วม	ความถี่	อันดับที่
ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์		
1. การกำหนดเวลาประชุมวางแผนไม่เหมาะสม	1	3
2. มีการวางแผนร่วมกันน้อย	7	1
3. การวางแผนขาดเอกภาพ	1	3
4. ขาดการประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้ปกครองและผู้เรียน	2	2
5. การประชาสัมพันธ์ในชุมชนมีน้อย	1	3
6. ขาดการสนับสนุนตามสายงานบริหาร	1	3
รวม	13	
ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน		
1. ขาดความรู้ ความเข้าใจ และเป้าหมายที่แน่นอน	2	3
2. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์	3	2
3. ผู้บริหารขาดการเอาใจใส่และสนับสนุน	4	1

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วม	ความถี่	อันดับที่
4. การประสานงานไม่ต่อเนื่อง	2	3
5. สถานประกอบการให้ความร่วมมือน้อย	2	3
รวม	13	
ด้านบุคลากร		
1. เวลาค่อนข้างน้อย ไม่สามารถทุ่มเทให้เต็มกำลังความสามารถ	3	3
2. บุคลากรมีจำนวนน้อย	4	1
3. ขาดการร่วมมืออย่างจริงจัง	4	1
4. ขาดความรู้ ความเข้าใจ	2	4
รวม	13	
ด้านหลักสูตร		
1. ไม่ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับสถานประกอบการ	5	1
2. ไม่ทราบแนวทาง และความต้องการของการเรียนการสอน	1	2
3. ขาดการสนับสนุนจากสายงานบริหาร	1	2
4. ขาดบุคลากรจัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะ	1	2
รวม	13	
ด้านการวัดและประเมินผล		
1. เกณฑ์การประเมินผลและวิธีวัดผล ไม่มีมาตรฐาน	5	1
2. ขาดแบบฟอร์มหลักฐานการจดบันทึกการฝึกปฏิบัติ	1	4
3. สถานประกอบการขาดความรับผิดชอบ ไม่ทดสอบจริงจัง	4	2
4. สถานประกอบการขาดความรู้ ความเข้าใจ หลักและวิธีการวัดและประเมินผล	2	3
รวม	12	
ด้านการติดตามผล		
1. ขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง	3	1
2. ขาดการติดตาม และการวิจัย	2	3
3. ขาดเจ้าหน้าที่เฉพาะในการติดตามผล	3	1
4. ขาดพาหนะในการดำเนินการ	2	3
5. บุคลากรขาดความพร้อม	1	5
รวม	11	

จากตารางที่ 4.10 บุคลากรฝ่ายวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร ครู – อาจารย์ มีความเห็นว่า ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีเป็นดังนี้

ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ ผู้ตอบเห็นว่าการวางแผนร่วมกับสถานประกอบการน้อยมากเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 7) และรองลงไปคือ ขาดการประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้ปกครองและผู้เรียน (ความถี่ = 2)

ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน ผู้ตอบเห็นว่าผู้บริหารขาดการเอาใจใส่และสนับสนุนเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 4) และรองลงไปคือ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมืออุปกรณ์ (ความถี่ = 3)

ด้านบุคลากรผู้ตอบเห็นว่า บุคลากรมีจำนวนน้อยและขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง (ความถี่ = 4) และรองลงไปคือ มีเวลาน้อย ไม่สามารถทุ่มเทให้เต็มกำลังความสามารถ (ความถี่ = 3)

ด้านหลักสูตร ผู้ตอบเห็นว่าหลักสูตรไม่ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับสถานประกอบการเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 4) และรองลงไป ขาดบุคลากรจัดทำหลักสูตรโดยเฉพาะไม่ทราบแนวทางและความต้องการของการเรียนการสอน ขาดการสนับสนุนจากสายงานบริหาร (ความถี่ = 1)

ด้านการวัดและประเมินผล ผู้ตอบเห็นว่าเกณฑ์การประเมินผลและวิธีวัดผลไม่มีมาตรฐานเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 5) และรองลงมาคือ สถานประกอบการขาดความรับผิดชอบ ไม่ทดสอบจริงจัง (ความถี่ = 4)

ด้านการติดตามผล ผู้ตอบเห็นว่า ขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ขาดเจ้าหน้าที่เฉพาะในการติดตามผลเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 3) และรองลงมาคือ ขาดการติดตามและการวิจัย ขาดพาหนะในการดำเนินการ (ความถี่ = 2)

4.2 ข้อเสนอแนะ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์จากข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่และจัดอันดับเพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานต่อไป ดังปรากฏในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของฝ่ายวิทยาลัย
เทคนิค ปทุมธานี

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วม	ความถี่	อันดับที่
ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์		
1. ควรมีการวางแผนกับสถานประกอบการล่วงหน้า	2	3
2. ควรร่วมมือกันสม่ำเสมอ	4	2
3. รัฐ ควรมีพันธสัญญากับบริษัท	1	4
4. ฝ่ายบริหารควรสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์ตลอดปี	6	1
รวม	13	
ด้านการดำเนินงาน / การประสานงาน		
1. ควรจัดบุคลากรให้เพียงพอในการดำเนินงาน	1	2
2. ควรปรับวิธีการดำเนินงานใช้ระบบ IT	2	1
3. ควรมีคำสั่งในการดำเนินงาน	1	2
รวม	4	
ด้านบุคลากร		
1. ควรจัดบุคลากรปฏิบัติงาน โดยเฉพาะ	1	1
2. ควรจัดสิ่งจูงใจ ขวัญและกำลังใจ	1	1
3. ควรจัดบุคลากรเพิ่มให้เพียงพอ	1	1
รวม	3	
ด้านหลักสูตร		
1. ควรมีกฎหมายรับรอง	1	2
2. ควรจัดบุคลากรเฉพาะด้านหลักสูตร	1	2
3. ควรมีหลักเกณฑ์ของหลักสูตรที่ชัดเจนและ ประชุมชี้แจง	3	1
รวม	4	

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วม	ความถี่	อันดับที่
ด้านการวัดและประเมินผล		
1. ควรมีเครื่องมือวัดผลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	2	2
2. จัดบุคลากรเฉพาะการวัดและประเมินผล	1	3
3. ควรมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและประชุมชี้แจง	4	1
รวม	7	
ด้านการติดตามผล		
1. ควรจัดรถเฉพาะในการนิเทศ	1	2
2. ควรมีเจ้าหน้าที่เฉพาะการติดตาม ไม่ใช่ครู – อาจารย์	2	1
3. ควรให้ครูนิเทศเข้าตรวจนักศึกษาขณะปฏิบัติงาน	1	2
4. ควรมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและประชุมให้เข้าใจทุกฝ่าย	1	2
รวม	5	

จากตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของฝ่ายวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีตามองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ มีข้อเสนอแนะว่า ฝ่ายบริหารควรสนับสนุนให้มีการประชาสัมพันธ์ตลอดปีเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 6) และควรร่วมมือสม่ำเสมอเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 4)

ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน มีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับวิธีการดำเนินงานด้วยการใช้ระบบ IT เป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 2) และควรจัดบุคลากรให้เพียงพอและจัดทำคำสั่งในการดำเนินงานเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 1)

ด้านบุคลากร มีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดหาบุคลากรเพิ่มให้เพียงพอ จัดบุคลากรให้ปฏิบัติประจำเฉพาะหน้าที่ และสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงาน (ทุกข้อความถี่ = 1)

ด้านหลักสูตร มีข้อเสนอแนะว่าควรมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและจัดประชุมชี้แจงเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 3) และควรจัดบุคลากรเฉพาะด้านหลักสูตรและมีกฎหมายรับรองหลักสูตรเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 1)

ด้านการวัดและประเมินผล มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและประจักษ์แจ้งทุกฝ่ายเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 4) และควรมีวิธีวัดผลที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 2)

ด้านการติดตามผล มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ติดตามผล ไม่ใช่ครู-อาจารย์ เป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 2) ควรจัดรถเฉพาะในการนิเทศ ครูนิเทศสามารถนิเทศขณะที่นักเรียนกำลังปฏิบัติงาน และควรมีหลักเกณฑ์ชัดเจนและจัดประชุมให้เข้าใจทุกฝ่าย (ทุกข้อความถี่ = 1)

4.3 ปัญหา อุปสรรค ซึ่งเกิดจากความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยบุคลากรฝ่ายสถานประกอบการ โดยสรุปปัญหาอุปสรรคและแจกแจงความถี่และอันดับที่ ดังมีรายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของฝ่ายสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี

ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วม	ความถี่	อันดับที่
ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์		
1. กำหนดเวลาในการประชุมวางแผนล่าช้า	2	3
2. ขาดการวางแผนการอบรมเครื่องมือ เครื่องใช้	2	3
3. ขาดการวางแผนการเสริมความรู้เกี่ยวกับระบบทวิภาคี	3	2
4. ขาดการวางแผนการติดต่อประสานงาน	9	1
5. ขาดการวางแผนด้านหลักสูตร	1	5
รวม	17	
ด้านการดำเนินงาน/ประสานงาน		
1. ขาดการติดต่อประสานงานระหว่างอาจารย์กับครูฝึก	7	1
2. ขาดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมความรู้เกี่ยวกับระบบทวิภาคี	1	2
รวม	8	
ด้านบุคลากร		
1. จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการดำเนินงาน	8	1
2. ครูฝึกของสถานประกอบการไม่มีเวลาดูแลการฝึกงาน	2	3
3. ขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4	2
รวม	14	

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วม	ความถี่	อันดับที่
ด้านหลักสูตร		
1. ขาดการติดต่อข้อมูลด้านสาระวิชา	1	4
2. การสอนไม่เป็นไปตามหลักสูตร	2	2
3. ครูฝึกไม่มีบทบาท	1	4
4. หลักสูตรไม่ชัดเจนแน่นอน	2	2
5. หลักสูตรไม่ตรงตามความต้องการ	4	1
รวม	10	
ด้านการวัดและประเมินผล		
1. แนวทางการวัดผลไม่ชัดเจน	4	1
2. เกณฑ์การประเมินผลไม่ตรงกัน	3	2
3. ใช้เวลาในการดำเนินการวัดผลนาน	1	3
รวม	8	
ด้านการติดตามผล		
1. ขาดการติดตามผล	4	1
2. การติดตามผลไม่สม่ำเสมอ	2	2
รวม	6	

จากตารางที่ 4.12 ฝ่ายสถานประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยเจ้าของกิจการ ครูฝึก มีความเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการเป็นดังนี้

ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ ผู้ตอบเห็นว่าขาดการวางแผนในการติดต่อประสานงานเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 9) และรองลงไป ขาดการวางแผนการเสริมความรู้เกี่ยวกับระบบทวิภาคีเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 3)

ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน ผู้ตอบเห็นว่าขาดการติดต่อประสานงานระหว่างอาจารย์กับครูฝึกเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 7) และรองลงไป ขาดการดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมความรู้เกี่ยวกับระบบทวิภาคีเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 1)

ด้านบุคลากร ผู้ตอบเห็นว่า จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการดำเนินงานเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 8) และรองลงไป บุคลากรขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นอันดับสอง (ความถี่ = 4)

ด้านหลักสูตร ผู้ตอบเห็นว่า หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนไม่ตรงกับความต้องการเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 4) และรองลงไป หลักสูตรไม่ชัดเจนแน่นอน และการสอนไม่เป็นไปตามหลักสูตรเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 2)

ด้านการวัดและประเมินผล ผู้ตอบเห็นว่า แนวทางการวัดผลไม่ชัดเจนเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 4) และรองลงไปเกณฑ์การประเมินผลไม่ตรงกันเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 3)

ด้านการติดตามผล ผู้ตอบเห็นว่าขาดการติดตามผลเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 4) และรองลงไปการติดตามผลไม่สม่ำเสมอเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 2)

4.4 ข้อเสนอแนะ เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์จากข้อเสนอแนะของบุคลากรในสถานประกอบการ โดยการแจกแจงความถี่และจัดอันดับที่ เพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานต่อไป ดังปรากฏในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของฝ่ายสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี

<u>ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์</u>		
1. ควรดำเนินการแจ้งก่อนมีการวางแผนงาน	5	2
2. ควรมีการวางแผนประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือมากกว่าเดิม	8	1
3. ควรมีการจัดทำเอกสารเป็นแบบฟอร์มเฉพาะงานทวิภาคี	3	3
4. ควรมีการวางแผนการเสริมความรู้ระบบทวิภาคี	3	3
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้	2	5
รวม	21	
<u>ด้านการดำเนินงาน/ประสานงาน</u>		
1. ควรจัดให้มีเอกสารสำหรับติดต่อประสานงานจากสถานศึกษา	1	2
2. ควรจัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับระบบทวิภาคีเป็นระยะๆ	3	1
รวม	4	
<u>ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์</u>		
1. ควรดำเนินการแจ้งก่อนมีการวางแผนงาน	5	2
2. ควรมีการวางแผนประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือมากกว่าเดิม	8	1
3. ควรมีการจัดทำเอกสารเป็นแบบฟอร์มเฉพาะงานทวิภาคี	3	3
4. ควรมีการวางแผนการเสริมความรู้ระบบทวิภาคี	3	3
5. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้	2	5

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วม	ความถี่	อันดับที่
ด้านบุคลากร		
1. ควรจัดบุคลากรให้เพียงพอ	5	2
2. ควรให้ความรู้และอบรมสัมมนาเกี่ยวกับระบบทวิภาคี	6	1
รวม	11	
ด้านหลักสูตร		
1. ควรนำเสนอหลักสูตรก่อนดำเนินการ	4	1
2. จัดทำและส่งเอกสารหลักสูตรให้สถานประกอบการ	1	4
3. ควรพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการของสถานประกอบการ	4	1
4. ควรปรับปรุงหลักสูตรด้านทฤษฎี เน้นเนื้อหาสาระให้มากขึ้น	2	3
รวม	11	
ด้านการวัดและประเมินผล		
1. ควรมีการประเมินผลต่อเนื่องภาคเรียนละ 2 ครั้ง	3	1
2. ควรตั้งเกณฑ์การประเมินผลให้ชัดเจน	2	2
3. สถานศึกษาไม่ควรปรับเปลี่ยนเกรดจากสถานประกอบการ	1	3
รวม	6	
ด้านการติดตามผล		
1. อาจารย์ควรไปนิเทศนักศึกษาบ่อยๆ	11	1
2. ควรมีการติดต่อเป็นประจำ	2	2
รวม	13	

จากตารางที่ 4.13 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของบุคลากรฝ่ายสถานประกอบการตามองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการวางแผนประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือมากกว่าเดิมเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 8) และควรดำเนินการแจ้งก่อนมีการวางแผนงานเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 5)

ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน มีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับระบบทวิภาคีเป็นระยะๆ เป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 3) และควรจัดให้มีเอกสารสำหรับติดต่อประสานงานจากสถานศึกษาเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 1)

ด้านบุคลากร มีข้อเสนอแนะว่าควรจัดอบรมสัมมนาและให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแก่บุคลากรเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 6) และควรจัดบุคลากรให้เพียงพอเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 5)

ด้านหลักสูตร มีข้อเสนอแนะว่า ควรนำเสนอหลักสูตรก่อนดำเนินการและควรพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการของสถานประกอบการเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 4) และควรปรับปรุงหลักสูตรด้านทฤษฎี เน้นเนื้อหาสาระให้มาก เป็นอันดับสอง (ความถี่ = 2)

ด้านการวัดและประเมินผล มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ภาคเรียนละ 2 ครั้งเป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 3) และควรตั้งเกณฑ์การประเมินผลให้ชัดเจนเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 2)

ด้านการติดตามผล มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้อาจารย์ออกนิเทศนักศึกษาบ่อยๆ เป็นอันดับหนึ่ง (ความถี่ = 11) และควรมีการติดต่อเป็นประจำเป็นอันดับสอง (ความถี่ = 2)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทที่ 5 เป็นการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. การอภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี
- 1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในทรรศนะของบุคคลกลุ่มต่างๆ
- 1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการ จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้แก่บุคคล 2 กลุ่ม ดังนี้

- (1). กลุ่มบุคคลในวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู อาจารย์ รวม 90 คน
- (2). กลุ่มบุคคลในสถานประกอบการ ได้แก่ เจ้าของกิจการ ผู้ควบคุมการฝึก ครูฝึก จำนวน 275 คน

รวมทั้งสิ้น 365 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ กลุ่มบุคลากรในสถานประกอบการ จำนวน 222 คน และกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จำนวน 90 คน รวมทั้งสิ้น 312 คน ได้มาโดยสุ่มตัวอย่างแบบสมัครใจ

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างจากการศึกษาหลักและทฤษฎีในการมีส่วนร่วมและเอกสารแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ และนำไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลในวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรีและสถานประกอบการเขตมีนบุรี ฝ่ายละ 15 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alfa Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้กับฝ่ายวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรีเท่ากับ .96 และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้กับสถานประกอบการเขตมีนบุรีเท่ากับ .97

1.2.3 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์จากวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร และครู – อาจารย์ และขอให้วิทยาลัยฯ เป็นผู้ประสานงานขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยได้นำไปส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าร้อยละ (Percent) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วม (t – test) ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี โดยเปรียบเทียบเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผน/การประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงาน/ประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการติดตามผล

1.3 ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านซึ่งได้แก่ ด้านการวางแผน/การประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงาน/การประสานงาน

ด้านบุคลากร ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการติดตามผล พบว่ามีระดับการมีส่วนร่วมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน และมีรายละเอียดในแต่ละด้านดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวางแผน/การประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณารายกิจกรรมพบว่า สถานประกอบการมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าสถานศึกษา

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดำเนินงาน/ประสานงาน ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณารายกิจกรรมพบว่า สถานประกอบการมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าของสถานศึกษาเช่นเดียวกัน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณารายกิจกรรมพบว่า บางรายกิจกรรมของสถานประกอบการมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าสถานศึกษาคือ การจัดครู – อาจารย์ ครูฝึก ที่มีความรู้ความสามารถตรงตามหลักเกณฑ์

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งบางรายกิจกรรมของสถานประกอบการมีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าสถานศึกษาคือ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร และกิจกรรมบางรายกิจกรรมของสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าคือ การกำหนดวิธีการเรียนการสอนตามหลักสูตร

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณารายกิจกรรมพบว่า บางกิจกรรมของสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าสถานประกอบการคือ การดำเนินการวัดและประเมินผลด้านการเรียนของนักศึกษา และการตั้งเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนเป็นไปตามหลักสูตร เหมาะสมและยุติธรรม

1.6 ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณารายกิจกรรมพบว่า สถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมมากกว่าคือ การให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆแก่นักศึกษา และการนิเทศติดตามผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ในภาพรวมของการมีส่วนร่วมทุกด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมด้านบุคลากรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานประกอบการมีหลายฉบับที่เก็บว่ามีส่วนร่วมมากกว่าฝ่ายสถานศึกษา

ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

3.1 ปัญหา อุปสรรค การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของ ฝ้ายวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ที่สำคัญมีดังนี้

ด้านการวางแผน/การประชาสัมพันธ์ ได้แก่ ความล่าช้าของการวางแผน กำหนดเวลาประชุมวางแผนไม่เหมาะสม มีการวางแผนร่วมกันในเรื่องต่างๆน้อย ขาดเอกภาพในการมีส่วนร่วม ขาดการประชาสัมพันธ์ในชุมชนและผู้ปกครอง

ด้านการดำเนินงาน/ประสานงาน ได้แก่ การขาดความรู้/ความเข้าใจ และเป้าหมายในการดำเนินงาน ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงาน การประสานงานไม่ต่อเนื่อง

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนบุคลากรน้อย ครู อาจารย์ในสถานศึกษาขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง ครูฝึกในสถานประกอบการมีงานประจำที่ต้องปฏิบัติมาก ไม่มีเวลาดูแล การฝึกงานของนักศึกษา ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ด้านหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไม่ตรงตามความต้องการและไม่สอดคล้องกับสภาพของสถานประกอบการ จุดประสงค์ของหลักสูตรไม่ชัดเจน ไม่ทราบแนวทางการเรียนการสอนและบทบาทของครูฝึก ขาดบุคลากรจัดทำหลักสูตรโดยเฉพาะ

ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ วิธีการวัดผลและเกณฑ์การประเมินผลไม่ชัดเจน ไม่มีแนวทางเป็นมาตรฐาน การวัดและประเมินผลของสถานประกอบการกับสถานศึกษาไม่ตรงกัน ขาดความรู้ ความเข้าใจหลักและวิธีการวัดและประเมินผล

ด้านการติดตามผล ได้แก่ ขาดพาหนะและเจ้าหน้าที่เฉพาะในการปฏิบัติงาน การนิเทศติดตามผลขาดความต่อเนื่องไม่สม่ำเสมอ บุคลากรขาดความพร้อม ขาดการประเมินการปฏิบัติงาน

3.2 ข้อเสนอแนะการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของฝ้ายวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ที่สำคัญได้แก่

ด้านการวางแผน/การประชาสัมพันธ์ ควรมีการแจ้งให้สถานประกอบการ ทราบล่วงหน้าเกี่ยวกับความร่วมมือในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะการวางแผนการประชุมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความร่วมมืออย่างจริงจัง สม่่าเสมอ รัฐควรมีพันธสัญญาและผลประโยชน์แก่สถานประกอบการ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่าเดิม

ด้านการดำเนินงาน/การประสานงาน ควรปรับวิธีการดำเนินงานโดยนำระบบ IT มาใช้ในการปฏิบัติงาน จัดบุคคลให้เพียงพอในการดำเนินงาน มีเอกสารสำหรับติดต่อประสานงานระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ควรมีคำสั่งในการปฏิบัติงาน และควรดำเนินการ จัดประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นระยะ

ด้านบุคลากร ควรจัดบุคลากรให้เพียงพอในการปฏิบัติงาน และปฏิบัติงาน เฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคี จัดการอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับการอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี ควรสร้างขวัญกำลังใจ และสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน

ด้านหลักสูตร ควรพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการของ สถานประกอบการ และเน้นเนื้อหาสาระด้านทฤษฎีให้มาก ควรมีกฎหมายรับรองหลักสูตรและจัด บุคลากรปฏิบัติงานด้านหลักสูตร โดยเฉพาะ ควรมีหลักเกณฑ์และจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ชัดเจน และประชุมชี้แจงก่อนปฏิบัติการ ควรจัดทำและส่งเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรให้สถานประกอบการ

ด้านการวัดและประเมินผล ควรมีหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกันและประชุมชี้แจงการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผล ควรมีการประเมินผล ต่อเนื่องภาคเรียนละ 2 ครั้ง ควรจัดบุคลากรเฉพาะการวัดและประเมินผล และไม่ควรรับเปลี่ยน ผลการเรียนของนักศึกษาจากสถานประกอบการ

ด้านการติดตามผล ควรมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและประชุมให้เข้าใจทุกฝ่าย ควรจัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเฉพาะการติดตาม ไม่ใช่ครู-อาจารย์ ควรจัดพาหนะเฉพาะในการ นิเทศและให้ครูนิเทศเข้าตรวจนักศึกษาขณะปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ควรดำเนินการนิเทศ และติดต่อนักศึกษาประจำ

3.3 ปัญหา อุปสรรคการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามความ เห็นของฝ่ายสถานประกอบการในด้านต่างๆ ได้แก่

ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การกำหนดเวลาในการประชุม ลำช้า ทำให้ขาดความร่วมมือในเรื่องต่างๆ การเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การติดต่อประสานงาน และงานหลักสูตร

ด้านการดำเนินงาน / การประสานงาน ได้แก่ การติดต่อประสานงานระหว่าง อาจารย์กับครูฝึก ขาดการดำเนินงานและการเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอในการดำเนินงาน ทำให้ครู ฝึกไม่มีเวลาดูแลการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา และขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี

ด้านหลักสูตร ได้แก่ ขาดการติดต่อร่วมมือด้านข้อมูลวิชาการตามแนวทาง ของหลักสูตร ทำให้หลักสูตรที่ดำเนินการไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ และไม่ ชัดเจน แน่นนอน การสอนจึงไม่เป็นไปตามหลักสูตร ครูฝึกไม่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดราย วิชาที่จัดเป็นหลักสูตร

ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ การใช้เวลาในการดำเนินการวัดผลเป็นเวลานาน แนวทางการวัดผลไม่ชัดเจนและเกณฑ์การประเมินผลไม่ตรงกัน

ด้านการติดตามผล ได้แก่ ขาดการติดตามผลและการติดตามผลไม่สม่ำเสมอ

3.4 ข้อเสนอแนะการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของฝ่ายสถานประกอบการ เสนอแนะดังนี้

ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ ควรมีการวางแผนการประสานงานเกี่ยวกับความร่วมมือให้มากกว่าเดิม และควรแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ควรมีการวางแผนเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และจัดทำเอกสารเป็นแบบฟอร์มเฉพาะงานทวิภาคี ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น

ด้านการดำเนินงาน / การประสานงาน ควรมีการติดต่อประสานงาน โดยจัดให้มีการประชุมเกี่ยวกับการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และควรมีเอกสารสำหรับติดต่อประสานงานจากสถานศึกษา

ด้านบุคลากร ควรจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และจัดบุคลากรให้มีจำนวนเพียงพอกับการปฏิบัติงาน

ด้านหลักสูตร ควรจัดส่งเอกสารหลักสูตรให้สถานประกอบการก่อนดำเนินการในการเรียนการสอน ควรพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรตามความต้องการของสถานประกอบการ โดยเน้นเนื้อหาสาระด้านทฤษฎีให้มาก

ด้านการวัดและประเมินผล ควรตั้งเกณฑ์การประเมินผลให้ชัดเจน มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องภาคเรียนละ 2 ครั้ง และสถานศึกษาไม่ควรปรับเปลี่ยนเกรดจากสถานประกอบการ

ด้านการติดตามผล ควรมีการติดต่อกันเป็นประจำ และอาจารย์ควรไปนิเทศนักศึกษาบ่อยครั้ง

2. การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ได้ผลการวิจัยที่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งจะได้อภิปรายผลการวิจัยที่ดำเนินการในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอภิปรายผลการวิจัยดังกล่าวได้ ดังนี้

2.1.1 ด้านการวางแผน/การประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการกับสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณากิจกรรมการมีส่วนร่วมรายข้อที่เป็นปัญหาพบว่า ในการมีส่วนร่วมด้านการวางแผน มีการวางแผนร่วมกันน้อย ลำช้า ขาดเอกภาพ การจัดประชุมกำหนดเวลาไม่เหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์ในชุมชนน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์แนะแนวผู้ปกครองและผู้เรียน ขาดการสนับสนุนตามสายงานบริหาร ประเด็นปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นภารกิจสำคัญลำดับแรกของแนวทางการดำเนินการวางแผนปฏิบัติตามนโยบายการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษา ในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี เป็นระบบการศึกษาที่ต้องทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ซึ่งการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นนโยบายและแนวทางของภาครัฐที่ต้องการพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ทางวิชาชีพ จึงควรให้ผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนในทางปฏิบัติงาน ทั้งในส่วนของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณ์ ตาบเพชร (2537 : 205 – 211) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษาพบว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการ ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานและพัฒนาระบบความร่วมมือให้ชัดเจน

เนื่องจากการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นการจัดการศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ซึ่งเป็นระบบการศึกษาที่ต้องเข้ารับการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน และสถานประกอบการเข้าใจและมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของเพียงใจ คันธารัตน์(2541 : 127) ที่ว่าควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์โครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้แพร่หลายกว้างขวางยิ่งขึ้น

2.1.2 ด้านการดำเนินงาน/ประสานงาน การมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการกับสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณากิจกรรมการมีส่วนร่วมรายกิจกรรมที่เป็นปัญหาพบว่า ขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงาน ขาดการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ สถานประกอบการให้ความร่วมมือน้อย และผู้บริหารสถานศึกษาขาดการสนับสนุนและการเอาใจใส่ในการดำเนินงานและการประสานงาน

การดำเนินงานและการประสานงานถือเป็นหลักการสำคัญในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งต้องมีความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการอย่างจริงจัง ในการดำเนินงานด้านต่างๆอาจทำให้บุคลากรของสถานประกอบการไม่เข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การวัดและประเมินผลการฝึกอาชีพสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรา ศรีพงษ์วิวัฒน์ (2541 : 125) พบว่า การดำเนินงานที่ขาดความร่วมมือทำให้บุคลากรของสถานประกอบการขาดความเข้าใจเรื่องการวัดและประเมินผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ และยังพบปัญหาในการประสานงานคือ ขาดการสนับสนุนและขาดปัจจัยในการดำเนินงานเช่น ยานพาหนะ เครื่องมือสื่อสาร ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพระบบทวิภาคีแห่งชาติ (สพทช.) (2535) ได้ทำการสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ด้านการดำเนินการประสานงานกับสถานประกอบการ พบว่า การประสานงานระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับสถานประกอบการน้อยเกินไป ยานพาหนะในการดำเนินการไม่เพียงพอ และขาดการติดต่อประสานงานทางเอกสารอย่างต่อเนื่อง

2.1.3 ด้านบุคลากร การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการกับสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณากิจกรรมการมีส่วนร่วมรายชื่อที่เป็นปัญหา พบว่า บุคลากรมีจำนวนน้อย ไม่มีเวลาดูแลการฝึกงานของนักศึกษาในสถานประกอบการ ขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ขาดความร่วมมืออย่างจริงจัง จากการวิจัยพบว่า ทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการมีปัญหาด้านบุคลากรไม่เพียงพอและไม่มีเวลาดูแลนักเรียนเนื่องจากมีงานอื่นมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรา ศรีพงษ์วิวัฒน์ (2541 : 138) พบว่า ครู-อาจารย์ในแผนกวิชาที่จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีภาระงานสอนมาก และยังมีหน้าที่พิเศษอื่นๆนอกเหนือจากการสอน จึงทำให้เกิดปัญหาด้านเวลาและการเอาใจใส่ดูแลนักศึกษา และยังพบว่าสถานประกอบการมีครูฝึกไม่เพียงพอในการฝึกทักษะให้กับนักศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานประกอบการยังขาดความพร้อมด้านเจ้าหน้าที่ฝึกทักษะให้กับนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของสำนักงานการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพระบบทวิภาคี ที่ว่าสถานประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีครูฝึกโดยตรง จึงไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจให้กับนักเรียนได้ นอกจากนี้ ยังพบปัญหาบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับสรุปผลปัญหาและอุปสรรคของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา (2541 : 24) พบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดความเข้าใจในระบบทวิภาคีอย่างแท้จริง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าขาดการประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงความสำคัญ ความร่วมมือ และการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันและสอดคล้อง

คล้องกับงานวิจัยของปวีณ์ ตาบเพ็ชร (2537 : 205 – 211) ต้องการให้มีการฝึกอบรมบุคลากรของสถานศึกษาและสถานประกอบการให้เข้าใจนโยบายและแนวทางปฏิบัติงาน

2.1.4 ด้านหลักสูตร การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการกับสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณากิจกรรมการมีส่วนร่วมรายชื่อที่เป็นปัญหาพบว่า หลักสูตรไม่ตรงตามความต้องการและไม่สอดคล้องกับสถานประกอบการ ไม่ทราบแนวทางและจุดประสงค์ของหลักสูตรในการปฏิบัติการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่จัดทำหลักสูตร โดยเฉพาะ ขาดการสนับสนุนจากสายงานบริหาร และควรมีกฎหมายรับรองหลักสูตร

การจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคี เป็นระบบการศึกษาที่ต้องทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ดังนั้น หลักสูตรจึงต้องมีการกำหนดร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ จากการวิจัยพบว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการขาดการวิเคราะห์งาน และขาดการดำเนินการร่วมกันในการจัดการเรียนการสอน จึงส่งผลให้หลักสูตรไม่สอดคล้องกับลักษณะงานในสถานประกอบการ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน จึงส่งผลให้หลักสูตรไม่สอดคล้องกับลักษณะงานในสถานประกอบการ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีของสำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (2539 : 71) ซึ่งสรุปว่าหลักสูตรไม่สอดคล้องกับการฝึกภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาและสถานประกอบการขาดความร่วมมือในการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนแผนการฝึก จึงทำให้หลักสูตรไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสถานประกอบการได้ ควรมีการประชุมเพื่อวิเคราะห์ พิจารณาเพื่อทบทวนแผนงานต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ โชติเกษมศรี (2540 : บทคัดย่อ) พบว่า ความร่วมมือด้านหลักสูตร ควรมีการปรับปรุงแผนการเรียน โดยมีรายวิชาที่สัมพันธ์กับการเรียนวิชาชีพที่สถานประกอบการร่วมอยู่ด้วย

2.1.5 ด้านการวัดและประเมินผล การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการกับสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณากิจกรรมการมีส่วนร่วมรายชื่อที่เป็นปัญหาพบว่า เกณฑ์การวัดและประเมินผลไม่ชัดเจนและไม่ตรงกัน ขาดเอกสารในการดำเนินการวัดผล สถานประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจหลักและวิธีการวัดและประเมินผล

ปัญหาการวัดและประเมินผล เป็นปัญหาที่สืบเนื่องจากการขาดการประสานงานและความร่วมมืออย่างจริงจัง ทำให้บุคลากรไม่เข้าใจเกณฑ์การวัดและประเมินผล รวมทั้งแนวทางการวัดผลและประเมินผลไม่ตรงกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรา ศรีพงษ์วิวัฒน์ (2541 : 125) พบว่า บุคลากรของสถานประกอบการขาดความเข้าใจอย่างเพียงพอเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการ และยังพบปัญหาในการ

ประสานงานอีกด้วย การจัดอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการในการเข้าร่วมประชุมวางแผนดำเนินงานด้านต่างๆ

2.1.6 ด้านการติดตามผล การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการกับสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง แต่ถ้าพิจารณากิจกรรมการมีส่วนร่วมรายข้อที่เป็นปัญหาพบว่า การติดตามผลไม่สม่ำเสมอ บางครั้งขาดการติดตามผล เนื่องจากครู – อาจารย์มีชั่วโมงสอนมากและมีภารกิจอื่น ๆ ที่ต้องปฏิบัติ ขาดยานพาหนะในการดำเนินการ ขาดการวิจัยศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข จากปัญหาดังกล่าวพบว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการขาดความร่วมมืออย่างจริงจังในด้านการวางแผน การประสานงาน ขาดการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารที่จะหาวิธีการหรือแนวทางแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีวระบบทวิภาคีแห่งชาติ (สพทช.) (2535) ได้สำรวจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ ด้านการประสานการดำเนินการกับสถานประกอบการพบว่า การประสานงานระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับสถานประกอบการน้อยเกินไป และยานพาหนะในการดำเนินการไม่เพียงพอและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของมยุรา ศรีพงษ์วิวัฒน์ (2541 : 127) ซึ่งพบว่าสถานศึกษาบางแห่งยังไม่มี การติดตามผล การดำเนินโครงการ ขาดการติดตามความก้าวหน้าของโครงการหรือดำเนินการไม่จริงจัง ทำให้ไม่สามารถรับทราบปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงาน ประเมินผลลัพธ์ได้ว่าเป็นไปตามจุดประสงค์ของโครงการหรือไม่

อย่างไรก็ตาม การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพ ส่วนหนึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการในด้านต่างๆ สาเหตุที่ความร่วมมือดังกล่าวไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควรนั้นเนื่องมาจากยังไม่มีกฎหมายรองรับในการจูงใจให้สถานประกอบการมาร่วมมือในการจัดการศึกษาและขาดการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ (ธีรวุฒิ บุญ-ยโสภณ, 2536 : 64)

2.2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในภาพรวมทุกด้านของสถานประกอบการกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีโดยรวมไม่แตกต่างกัน ถ้าพิจารณาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมรายด้าน พบความแตกต่างในการมีส่วนร่วมด้านบุคลากร กล่าวคือ บุคลากรฝ่ายสถานประกอบการได้ร่วมกิจกรรมมากกว่าบุคลากรฝ่ายสถานศึกษา โดยเฉพาะรายกิจกรรมการจัดบุคลากรร่วมประเมินผลการเรียนของนักศึกษาเป็นประจำสม่ำเสมอ การจัดบุคลากรเพียงพอในการให้บริการทางวิชาการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และการจัดประชุมชี้แจงแก่ครู – อาจารย์ และครูฝึกเกี่ยวกับการเรียนการสอน การฝึกภาคปฏิบัติ และเกณฑ์การประเมินผล ทั้งนี้เนื่องจากครู – อาจารย์ในสถานศึกษามีงานการสอนและงานปฏิบัติ

อื่นมาก เวลานั้น ขาดการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง สม่่าเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมยุรา ศรีพงษ์วิวัฒน์ (2541 : 138) พบว่าครู – อาจารย์ในแผนกวิชาที่จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีภาระงานสอนมาก และยังมีหน้าที่พิเศษอื่นๆนอกเหนือจากการสอน ทำให้เกิดปัญหาความแตกต่างในการมีส่วนร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาควรแก้ไข ปรับปรุงระบบการจัดการด้านบุคลากรในด้านการปฏิบัติงานให้เหมาะสม เพื่อให้ครู – อาจารย์มีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติงานความร่วมมืออย่างจริงจัง สม่่าเสมอ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานประกอบการให้มีความร่วมมือยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความร่วมมือด้านบุคลากรที่มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีและการบริหารงานด้านบุคลากร รวมทั้งด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน

3.1.2 สถานประกอบการที่อยู่ในกลุ่มความร่วมมือตามโครงการ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาความร่วมมือ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล

3.1.3 วิทยาลัยเทคนิค และวิทยาลัยอื่นๆในสังกัดกรมอาชีวศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้มีประสิทธิภาพ

3.1.4 กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะผู้รับผิดชอบโครงการ การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนาโครงการความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้บรรลุเป้าหมายและประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรได้มีการศึกษาวิจัยในเชิงประเมินผลโครงการการมีส่วนร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานีกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีในแต่ละด้านอย่างละเอียด

3.2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการวิจัยการมีส่วนร่วมการจัดอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคีของสถานประกอบการกับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานีให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น

3.2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยการจัดการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีใน
ทุกสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมอาชีวศึกษา สำนักงานเลขานุการ กรอ.พอ. “รายงานประจำปี 2541”
กรุงเทพมหานคร คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาการศึกษาเพื่ออาชีพ
กรุงเทพมหานคร 2542
- _____ . “ร่างคู่มือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ
พ.ศ. 2538” (อัครสำเนา) 2545
- กรรณิการ์ ชมดี “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณี
โครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
2524
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ “แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549”
กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มปป. (อัครสำเนา)
- _____ . พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรุงเทพมหานคร สำนักนโยบายและ
แผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ
- _____ . รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์การศาสนา 2541
- คอร์ทนีย์, อี เวย์น การพัฒนารูปแบบความร่วมมือและประสานงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน
ในการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีพ กรุงเทพมหานคร กองแผนงาน
กรมอาชีวศึกษา 2538
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง “การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท” คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ 2525 (อัครสำเนา)
- ตติยา มานิตกุล “การติดตามผลการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2538 ระบบ
ทวิภาคี สาขาวิชาช่างยนต์ ในสถานศึกษากลุ่มภาคกลาง สังกัดกรมอาชีวศึกษา”
เอกสารการสัมมนาทางวิชาการ ฝ่ายวางแผนและพัฒนาศูนย์นิเทศอาชีวศึกษา
ภาคกลางราชบุรี 2541
- เทคนิคปทุมธานี, วิทยาลัย การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ปีการ
ศึกษา 2538 ปทุมธานี งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 2538

เทคนิคปทุมธานี, วิทยาลัย **คู่มือโครงการความร่วมมือกับภาคเอกชนและการจัดอาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคี** ปทุมธานี สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ 2538

_____ **ข้อมูลสถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ปีการศึกษา 2545** ปทุมธานี งานศูนย์
ข้อมูลการศึกษาเพื่ออาชีพและตลาดแรงงาน วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี 2545

_____ **คู่มือการจัดการเรียนการสอน อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี**
พ.ศ. 2542 งานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ธรรมรส โชติคุณุชร “หน่วยที่ 12 การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม” ใน **ประมวลสาระชุดวิชา
ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา** หน้า 219 – 266 นนทบุรี สาขา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2536

ธีรวุฒิ บุญยโสภณ **การบริหารอาชีวะและเทคนิคศึกษาเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรม** กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 2536

บุญเชิด สุขอภิรมย์ “บทบาทของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนกับการมีส่วนร่วมแก้
ปัญหาการทำงาน โรงเรียนประถมศึกษานานาชาติ” **วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2541**

ปวีณ์ คาบเพ็ชร “การศึกษาสภาพความเป็นจริงและความต้องการของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ผู้บริหารสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารและการจัดการอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคีของกรมอาชีวศึกษา” **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารอาชีวะและเทคนิคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ 2537**

พนม เพ็งศิริ “แนวโน้มการจัดการอาชีวศึกษาโดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาลและภาคเอกชน”
**ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2537**

เพียงใจ คันธารัตน์ “ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่มีต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคี” **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารอาชีวศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2540**

มยุรา ศรีพงษ์วิวัฒน์ “การศึกษาปัญหาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี หลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) พ.ศ. 2538 ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรมในวิทยาลัย
เทคนิคสังกัดกรมอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” **วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์**

อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ภาคบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2541

เมตต์ เมตต์การุณจิต “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการบริหารของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช 2541

รวีวรรณ ชินะตระกูล “ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา” กรุงเทพมหานคร
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
2535

วราพรรณ น้อยสุพรรณ การศึกษาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับโรงงานอุตสาหกรรมในการฝึกอบรมด้านเทคนิคและอาชีวศึกษาในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร
ฝ่ายวิจัยการศึกษาและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา
2539

รววิทย์ ศรีตระกูล “ความคิดเห็นของสถานประกอบการที่เข้าร่วมการจัดการอาชีวศึกษาระบบ
ทวิภาคี สาขาวิชาช่างยนต์กับวิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” วิทยานิพนธ์
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ภาคบริหารอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง 2540

ศรีเครือ โปวาทอง ความร่วมมือกับสถานประกอบการในการจัดเทคนิคศึกษาและอาชีวศึกษา
คณะวิศวกรรมเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 2536.

สมยศ โชติเกษมศรี “การประเมินผลโครงการการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัยเทคนิค
หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา” กรมอาชีวศึกษา 2540

สุราษฎร์ พรหมจันทร์ “การพัฒนารูปแบบความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการกับสถานศึกษา
ในการพัฒนาบุคลากรของสถานประกอบการประเภทอุตสาหกรรมบริการ ตามหลักสูตร
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมคุณวุฒิบัณฑิต สาขา
วิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
2540

สุรศักดิ์ ธนุทอง “การศึกษาปัญหาการดำเนินงานของหลักสูตรระบบทวิภาคี (DVT) สาขาวิชา
ช่างไฟฟ้าระดับปวช. : กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคนครปฐมและวิทยาลัยเทคนิค
เพชรบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต ภาควิชาครุศาสตร์
ไฟฟ้า บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี 2539

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ “หน่วยที่ 7 ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา* หน้า 182 – 193 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2537

สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี *ร่างคู่มือเอกสารชี้แจงโครงการ* กรุงเทพมหานคร กรมอาชีวศึกษา 2540

_____. *สรุปผลการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีปีการศึกษา 2538 – 2540* กรุงเทพมหานคร กรมอาชีวศึกษา 2540

สำนักงานพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพระบบทวิภาคีแห่งชาติ *การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการและความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพระบบทวิภาคี* กระทรวงศึกษาธิการ โรงพิมพ์ครุสภา ลาดพร้าว 2535

อรุณ รักธรรม “หน่วยที่ 4 พฤติกรรมองค์กร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน้า 211 – 281 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2540

เอกชัย กี่สุขพันธ์ *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สุขภาพใจ 2538

Bowman, Mary Nell and Terrass, Joyce J. “Work Experience A Necessary Integradient in Occupational Home Economics” *Journal of Home economics*, vol.69 No.3 (May 1977)

Fibel, Lawis R. “Should School and Industry Train Technicians?” *Industrial Education* , Vol.62 No.8 (November 1973)

Mason, Ralph E. and Others. *Cooperation Occupational Education*. Davill : The Inter – state Prinster & Publishers, 1981.

Mcgragor, Douglas M. *The human Side of Enterprise* New York : Mc Graw Hill book, 1960.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

1. ดร.องอาจ โกมลมรรค

ตำแหน่ง หัวหน้าศูนย์วิจัยและพัฒนาหลักสูตร วิทยาลัยอาชีวศึกษานบุรี

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

วุฒิการศึกษา การศึกษาศาสตรบัณฑิต วิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

2. หน่วยงานพิเศษ กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

3. นายวิรัตน์ คันธารัตน์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท บริหารอาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง

4. นายระพีพงศ์ สุคันธารณ

ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท บริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ

5. นางรัตนา อิศวานูวัตร

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 หัวหน้าสำนักงานการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี วิทยาลัย
เทคนิคปทุมธานี

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท บริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ

ภาคผนวก ข
แบบขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่ ทม 1307 / 196

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

21 เมษายน 2546

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์ให้นักศึกษา รองเครื่องมือ

เขียน

เนื่องด้วย นางสุภาพ หล้าพิบูลย์ นักศึกษานักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขา
 ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมใน
 การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการระดับจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิค
 ปทุมธานี

ในกรณี นักศึกษาจำเป็นต้องทดลองใช้เครื่องมือในภาควิชาวิจัยโดย นักเครื่อง
 มือให้พนักงานของท่านช่วยดำเนินการทดลอง เพื่อทดสอบความคงของข้อความในแบบทดลอง
 ทั้งนี้ จะมีให้เป็นการรบกวนเวลาปฏิบัติงานของพนักงาน และผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์แก
 งานวิชาการสืบไป

จึงเขียนมาเพื่อขอลงความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาได้
 ทดลองเครื่องมือตัวนี้ เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
 กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ธรรมชัย)

ประธานกรรมการประจำสาขาศึกษาศาสตร์

สาขาศึกษาศาสตร์

โทร. (02) 503 - 3566

โทรสาร (02) 503 - 3567

ที่ ทม 1307 / 194

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมนิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

21 เมษายน 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน

เนื่องด้วย นางสุภาพ มลาพิบูลย์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมนิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมในการ
จัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการเขตจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิค
ปทุมธานี

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจาก วิทยาลัยเทคนิค
ปทุมธานี และสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคี เขตจังหวัดปทุมธานี

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการ
การเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะ
ได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมคิด ธรรมรุจ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
โทร (02) 503 - 3566
โทรสาร (02) 503 - 3567

เรียนที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมนิราช

ภาคผนวก ก
หนังสือขอบคุณ

ที่ ศษ 0522.16(น)/ ว 459

มหาวิทยาลัยโขทัยธรรมาสีราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

15 สิงหาคม 2546

เรื่อง ขอบขออนุมัติ

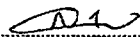
เรียน ดร.องอาจ โกมลมรรค

อ้างถึงหนังสือราชการมหาวิทยาลัยโขทัยธรรมาสีราช ที่ ทม. 1307 / 195 เรื่อง ขออนุมัติ
เชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัยของ นางสุภาพ ผลาพิญช์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิต
ศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ระบบทวิภาคีของสถานประกอบการเขตจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี นั้น

นักศึกษาได้รับความสะดวกระหในการตรวจพิจารณาเครื่องมือวิจัยเรื่องดังกล่าวจากท่าน
เป็นอย่างดียิ่ง ซึ่งนักศึกษาจะนำแนวทางการเสนอแนะจากท่านมาปรับปรุงเครื่องมือวิจัยให้มี
ประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ฯ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมยู่)
ประธานกรรมการสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร. 02-503-3566

02-503-3567

ที่ ศษ 0522.16(น)/ว 459

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

15 สิงหาคม 2546

เรื่อง ขอบขอบคุณ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคมินบุรี

อ้างถึงหนังสือราชการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ที่ ทม.1307 / .196 เรื่องขอความ
อนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือวิจัยของ นางสุภาพ ผลิตพิบูลย์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิต
ศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคีของสถานประกอบการเขตจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ซึ่งได้นำ
เครื่องมือวิจัยทดลองใช้ในสถานศึกษาของท่านและสถานประกอบการเขตจังหวัดมินบุรี ที่มีสภาพ
การจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีคล้ายกัน

บัดนี้ การทดลองใช้เครื่องมือวิจัยได้สำเร็จเรียบร้อยเป็นอย่างดี ได้รับความอนุเคราะห์
ช่วยเหลือจากครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ขอขอบคุณมา ณ
โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ทรนงชัย)
ประธานกรรมการสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

โทร. 02-503-3566

02-503-3567

ภาคผนวก ง
หนังสืออนุญาต

ที่ ศธ 0911/ 2731

กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ กทม.10300

๒๗ มิถุนายน 2546

เรื่อง อนุญาตให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ ทม 1307/194 ลงวันที่ 21 เมษายน 2546

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า นางสุภาพ ผลาพิบูลย์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความประสงค์จะขอเก็บข้อมูลในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา รวม 1 แห่ง เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษา ระบบ ทวิภาคีของสถานประกอบการเขตจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี" รายละเอียดทราบแล้ว นั้น

กรมอาชีวศึกษาพิจารณาแล้วอนุญาตให้ นางสุภาพ ผลาพิบูลย์ ดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง ได้

อนึ่ง แบบสอบถามที่กรมอาชีวศึกษาอนุญาตให้ใช้เก็บข้อมูล จะมีตราประทับและ ลายมือชื่อกำกับที่มุมบนด้านขวาของทุกแผ่น เพื่อเป็นต้นแบบในการเก็บข้อมูลต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกรุณาจัดส่งผลงานการทำวิทยานิพนธ์ให้กรมอาชีวศึกษา ทราบในโอกาสต่อไปด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสิริรักษ์ รัชชานาค)

ศึกษานิเทศก์ 9 ทำหน้าที่

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์

โทร. 0 2281 5555 ต่อ 1802

ที่ ศธ 0911/ 2732

กรมอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ กทม.10300

๒๗ มิถุนายน 2546

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ชุด

ด้วย นางศุภาภ ผลาทิบุญย์ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการเขตจังหวัดปทุมธานี กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี” มีความประสงค์จะขอเก็บข้อมูลในสถานศึกษาของท่าน

ในกรณีนี้ กรมอาชีวศึกษาได้พิจารณาอนุญาตให้ นางศุภาภ ผลาทิบุญย์ แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลได้ สำหรับการตอบแบบสอบถามขอให้ตอบชุดที่มีตราประทับเท่านั้น และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้วขอให้ส่งแบบสอบถามคืนบุคคลดังกล่าวด้วย จักขอบพระคุณมาก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสิริรักษ์ วิชชุตานติ)

ศึกษานิเทศก์ 9 ทำหน้าที่

หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

ปฏิบัติราชการแทน อธิบดีกรมอาชีวศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์

โทร. 0 2281 5555 ต่อ 1802

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของวิทยาลัยเทคนิคมีนบุรี
โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item – Total Statistics

	Scale	Scale	Corrected	
	Mean	Variance	Item	Alpha
	If Item	If Item	Total	If Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Deleted
P01	115.6000	236.8286	.5317	.9009
P02	111.8000	227.3143	.6108	.8904
P03	108.8000	206.7429	.8656	.8529
P04	104.9333	166.7810	.9121	.8428
P05	107.5333	205.6952	.7410	.8710
P06	119.3333	237.9524	.7207	.8804
TOTAL = .8937				

Reliability Coefficients

N of Cases = 15.0

N of Items = 6

Alpha = .8937

ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของสถานประกอบการเขตมีนบุรี
โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach

RELIABILITY ANALYSIS – SCALE (ALPHA)

Item – Total Statistics

	Scale	Scale	Corrected	
	Mean	Variance	Item	Alpha
	If Item	If Item	Total	If Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Deleted
P01	14.7333	8.3524	.2297	.7426
P02	13.2667	8.0667	.6556	.6641
P03	13.4000	7.5429	.3182	.7276
P04	13.8667	7.2667	.4652	.6782
P05	13.4000	6.9714	.5256	.6592
P06	14.0000	5.7143	.6939	.5917
TOTAL	= .9727			

Reliability Coefficients

N of Cases = 15.0

N of Items = 6

Alpha = .7202

ภาคผนวก ฉ

แบบสอบถาม

๒๖ ๗๖ ๒๖

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี
กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ชุดที่ 1 บุคลากรในสถานศึกษา

แบบสอบถามสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี ได้แก่ ผู้อำนวยการ, ผู้ช่วยผู้อำนวยการ, ครู - อาจารย์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้เฉพาะบุคลากรในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
2. โปรดตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล คำตอบของท่านมีความสำคัญต่อการวิจัย การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
3. คำตอบของท่านจะเป็นความลับ จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด การวิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยส่วนรวม ท่านสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ และขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างยิ่ง

4. แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือของสถานประกอบการกับสถานศึกษาในด้านต่างๆ ดังนี้

- ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์
- ด้านการดำเนินงาน / การประสานงาน
- ด้านบุคลากร
- ด้านหลักสูตร
- ด้านการวัดผล / การประเมินผล
- ด้านติดตามผล

ตอนที่ 3 ประเด็นปัญหา / อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

นางสุภาพ ผลาพิบูลย์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

๒๖ ๑๖ ๒๕๖๖

สำหรับผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามสภาพที่เป็นจริง

1. เพศ	☐ ชาย	☐ หญิง	1 ☐
2. ตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติ	☐ ผู้บริหารสถานศึกษา	☐ ครู - อาจารย์	2 ☐
3. ปัจจุบันท่านมีอายุ	☐ ต่ำกว่า 25 ปี	☐ 26 - 30 ปี	3 ☐
	☐ 31 - 35 ปี	☐ 36 - 40 ปี	
	☐ 40 - 45 ปี	☐ 46 ปีขึ้นไป	
4. วุฒิการศึกษา	☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท	4 ☐
5. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	☐ 1 ปี	☐ 2 ปี	5 ☐
	☐ 3 ปี	☐ 4 ปีขึ้นไป	

๒๖ ๑๒ ๖๖

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานประกอบการในจังหวัดปทุมธานี
กับวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี

ชุดที่ 2 บุคลากร ในสถานประกอบการ

แบบสอบถามสำหรับบุคลากรในสถานประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ได้แก่ เจ้าของกิจการ , ผู้จัดการ , ผู้ควบคุมการฝึก และ ครูฝึก

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้ ใช้เฉพาะผู้ที่มีตำแหน่งเกี่ยวกับบุคลากรในสถานประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
2. โปรดตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อ เพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูล คำตอบของท่านมีความสำคัญต่อการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
3. คำตอบของท่านจะเป็นความลับ จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด การวิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยส่วนร่วม ท่านสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ และขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างยิ่ง

4. แบบสอบถาม มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือของสถานประกอบการ กับสถานศึกษาในด้านต่างๆ

- ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์
- ด้านการดำเนินงาน / การประสานงาน
- ด้านบุคลากร
- ด้านหลักสูตร
- ด้านการวัดผล / การประเมินผล
- ด้านติดตามผล

ตอนที่ 3 ประเด็นปัญหา / อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

นางสุภาพ ผลาพิบูลย์

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

26/2/46

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ตามสภาพที่เป็นจริง

		สำหรับผู้วิจัย
1. เพศ	☐ ชาย ☐ หญิง	1 ☐
2. ปัจจุบันท่านมีอายุ	☐ ต่ำกว่า 25 ปี ☐ 26 - 30 ปี ☐ 31 - 35 ปี ☐ 36 - 40 ปี ☐ 40 - 45 ปี ☐ 46 ปีขึ้นไป	2 ☐
3. ตำแหน่งหน้าที่เกี่ยวกับงานที่ท่านปฏิบัติ	☐ เจ้าของกิจการ ☐ ผู้ควบคุมการฝึก ☐ ครูฝึก ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	3 ☐
4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ 5 - 10 ปี ☐ 11 - 15 ปี ☐ 16 - 20 ปี ☐ มากกว่า 20 ปี	4 ☐
5. ประเภทสถานประกอบการของท่าน	☐ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ☐ บริษัท ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	5 ☐
6. ท่านร่วมโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นเวลา	☐ 1 - 3 ปี ☐ 4 - 6 ปี ☐ 7 ปีขึ้นไป	6 ☐
7. เหตุผลของการเข้าร่วมโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	☐ ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาของรัฐ ☐ ต้องการฝึกหัดบุคคลด้านฝีมือให้ตรงกับธุรกิจของสถานประกอบการ ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	7 ☐
8. ท่านรับนักเรียนทวิภาคีจากสถานศึกษา สาขาวิชา		8 ☐
9. ท่านมีความพึงพอใจต่อนักเรียนที่ฝึกอาชีพกับสถานประกอบการของท่านหรือไม่	☐ พึงพอใจ ☐ ไม่พึงพอใจ	9 ☐

9/11/46
๒๖ ๗๒ ๔๖

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามกรอบของกรมอาชีวศึกษา

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาข้อความในแต่ละข้อว่า “สถานศึกษาของท่านหรือสถานประกอบการของท่านมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในแต่ละเรื่องมากน้อยเพียงใด” (ตอบในส่วนของท่าน) โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตามความคิดเห็นของท่าน

การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
1.ด้านการวางแผน / การประชาสัมพันธ์						☐
1.1 การวางแผนด้านการประชาสัมพันธ์อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างทั่วถึง						☐
1.2 การวางแผนจัดประชุมสัมมนาต่างๆ						☐
1.3 การวางแผนการปฏิบัติงานตามโครงการ						☐
1.4 การวางแผนการฝึกอาชีพร่วมกัน						☐
1.5 การวางแผนการใช้อาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องจักร ในการฝึกปฏิบัติเบื้องต้น						☐
2.ด้านการดำเนินงาน / ประสานงาน						☐
2.1 การจัดหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประสานงานโดยเฉพาะ						☐
2.2 การติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆ						☐
2.3 การจัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหลักกเบื้องต้นของการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นประจำ						☐
2.4 การรับสมัครและคัดเลือกนักเรียนตามคุณสมบัติที่หลักสูตรกำหนด						☐
2.5 การจัดการปฐมนิเทศนักเรียนในสถานศึกษาก่อนส่งไปฝึกอาชีพในสถานประกอบการ						☐
2.6 การดำเนินการสนับสนุนการเรียนการสอนระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง						☐

๒๖ มี.ค. ๕๖

การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
3. ด้านบุคลากร						☐
3.1 การจัดครู – อาจารย์ และครูฝึก ที่มีความรู้ความสามารถตรงตามหลักเกณฑ์						☐
3.2 การจัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากร เรื่องการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นประจำสม่ำเสมอ						☐
3.3 การจัดประชุมชี้แจงแก่ ครู – อาจารย์ และครูฝึก เกี่ยวกับการเรียนการสอน , การฝึกปฏิบัติ และหลักเกณฑ์การประเมินผล						☐
3.4 การประสานงานระหว่างบุคลากรอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ						☐
3.5 การจัดบุคลากรเพียงพอในการให้บริการทางวิชาการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ						☐
3.6 การจัดบุคลากรร่วมประเมินผลการเรียนของนักเรียนเป็นประจำสม่ำเสมอ						☐
3.7 การแก้ไขปัญหาการฝึกอาชีพของนักเรียน						☐
4. ด้านหลักสูตร						☐
4.1 การกำหนดหลักสูตรการศึกษาาระบบทวิภาคี						☐
4.2 การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร						☐
4.3 การจัดลำดับรายวิชาในการลงทะเบียนแต่ละภาคเรียน						☐
4.4 การจัดทำเอกสาร ตำรา เพื่อใช้ประกอบการสอนตามหลักสูตร						☐
4.5 การนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการกิจกรรมการเรียนการสอนเบื้องต้น						☐

๒๖ ๗ ๕๖

การมีส่วนร่วมในการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
	5	4	3	2	1	
4.6 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร						☐
4.7 การติดตามผลการใช้หลักสูตร						☐
4.8 การปรับปรุงหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ						☐
5. ด้านการวัดและประเมินผล						
5.1 การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการเรียนในแต่ละสาขาวิชา						☐
5.2 การดำเนินการแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และวิธีการประเมินผลการเรียนให้นักเรียนทราบก่อนทำการสอน						
5.3 การดำเนินการวัดและประเมินผลด้านการเรียนของนักเรียน						☐
5.4 การตั้งเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนเป็นไปตามหลักสูตร เหมาะสม ยุติธรรม						☐
5.5 การกำหนดวิธีซ่อมเสริมให้นักเรียนที่ไม่ผ่านวัตถุประสงค์การเรียน						☐
5.6 การกำหนดแนวทางการแจ้งผลการเรียนให้นักเรียนทราบทุกภาคเรียนอย่างเหมาะสม						☐
5.7 การกำหนดระเบียบวิธีการวัดผลในลักษณะเทียบโอนประสบการณ์รายวิชา						☐
6. ด้านการติดตามผล						
6.1 การนิเทศติดตามผลการฝึกอาชีพในสถานประกอบการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ						☐
6.2 การจัดส่งรายงานผลการนิเทศต่อผู้บริหารเป็นปัจจุบันสม่ำเสมอ						☐
6.3 การให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆแก่นักเรียน						☐
6.4 การประเมินผลสถิติผู้จบการศึกษาประจำปี						☐

๒๖ มี.ค. ๕๖

ตอนที่ 3 ประเด็นปัญหา / อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตามโครงการ อาชีวศึกษา
ระบบทวิภาคี กรมอาชีวศึกษา

ประเด็นในการมีส่วนร่วมจัด อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	ปัญหา	อุปสรรค	ข้อเสนอแนะ
1). ด้านการวางแผน / ประสานงาน			
2). ด้านการดำเนินงาน			
3). ด้านบุคลากร			
4). ด้านหลักสูตร			
5). ด้านการวัดและประเมินผล			
6). ด้านติดตามผล			

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
สำนักบรรณสารสนเทศ

111

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุภาพ ผลาพิบูลย์
วัน เดือน ปีเกิด	13 กันยายน 2497
ประวัติการศึกษา	ค.บ. (บริหาร โรงเรียน) วิทยาลัยครูพระนคร (บางเขน) 2530
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่ง	อาจารย์ 2 ระดับ 7